

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete och av utlänningslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete samt utlänningslagen ändras.

Enligt propositionen ska forskare som är tredjelandsmedborgare beviljas uppehållstillstånd med längre giltighetstid i likhet med de uppehållstillstånd som beviljas studerande. I propositionen föreslås det även bestämmelser om uppehållstillstånd för den som avlägger påbyggnadsexamen.

Dessutom preciseras i utlänningslagen villkoren för beviljande av permanent uppehållstillstånd och av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 juli 2023.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Beredning.....	4
2 Nuläge och bedömning av nuläget.....	4
3 Målsättning	10
4 Förslagen och deras konsekvenser.....	11
4.1 De viktigaste förslagen.....	11
4.2 De huvudsakliga konsekvenserna	11
4.2.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna	11
4.2.2 Samhälleliga konsekvenser	11
4.2.3 Ekonomiska konsekvenser	12
4.2.3.1 Ekonomiska konsekvenser för staten, välfärdsområdena och kommunerna.....	12
4.2.3.2 Konsekvenser särskilt för den sociala tryggheten, utkomststödet och hälso- och sjukvården	13
4.2.4 Övriga samhälleliga konsekvenser.....	14
4.2.5 Konsekvenser för myndigheterna	15
4.2.6 Konsekvenser för informationshanteringen	16
5 Alternativa handlingsvägar	17
5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser.....	17
5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet.....	17
6 Remissvar	20
7 Specialmotivering	21
7.1 Lag om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete	21
7.2 Utlänningslagen	23
8 Ikraftträdande.....	24
9 Verkställighet och uppföljning	24
10 Samband med andra propositioner	24
11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	24
LAGFÖRSLAG	29
1. Lag om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete.....	29
2. Lag om ändring av utlänningslagen	32
BILAGA	34
PARALLELLTEXTER	34
1. Lag om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete.....	34
2. Lag om ändring av utlänningslagen	38

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt målen i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ska det göras lättare för forskare som är tredjelandsmedborgare, för studerande och personer som avlagt högskoleexamen i Finland och för deras familjer att stanna i landet genom att tillståndspraxis förnyas, uppehållstillståndprocesserna görs smidigare och växelverkan mellan högskolorna och arbetslivet stärks.

Den nationella färdplanen för forskning, utveckling och innovation (FUI), som regeringen godkände våren 2020, bildar en åtgärdshelhet för utveckling av verksamhetsmiljön för forskning, utveckling och innovation. Färdplanen drar upp riktlinjerna för hållbar tillväxt och välfärd samt för en höjning av FoU-verksamhetens omfattning och ambitionsnivå. Målet är att FoU-utgifternas andel av BNP ska höjas till 4 % av bruttonationalprodukten före 2030. Utöver höjningen av FUI-verksamhetens kvantitet och kvalitet stärks kunskapskoncentrationerna och ekosystemen genom åtgärderna i färdplanen, utökas samarbetet mellan FoU-aktörerna och diversifieras den offentliga sektorns roll som drivfjäder och användare av innovationsverksamhet. Genom färdplanens åtgärder höjs kompetensnivån, förbättras den finländska FUI-miljöns internationella attraktionskraft och uppmuntras företag till ökade FUI-investeringar i Finland.

Kompetent personal är en avgörande faktor för framgångsrik FoU-verksamhet och innovation. Det finländska utbildningssystemet är omfattande och håller hög kvalitet på många sätt. Nästan alla avlägger grundläggande utbildning och inlärningsresultaten ligger fortfarande på en god nivå i internationell jämförelse. Antalet nybörjarplatser på högskolenivå är ungefär en och en halv gång större i förhållande till årsåldersgruppen och efterfrågan på utbildning är stor. Systemet fungerar emellertid inte till alla delar på förväntat sätt med tanke på samhället eller individerna och ger inte önskade resultat. Inlärningsresultaten inom den grundläggande utbildningen har försämrats och jämlikheten inom utbildningen har inte utvecklats. Av de unga vuxna i Finland (25–34-åringar) är det betydligt färre som avlägger högskoleexamen än i jämförelseländerna.

I visionen för högre utbildning och forskning 2030 uppställdes som mål att minst hälften av de unga åldersklasserna avlägger en examen på högre nivå före utgången av årtiondet.¹ Att uppnå målet är en central förutsättning för att det ska finnas tillräckligt med yrkeskunniga personer inom FoU-verksamheten och innebär att universitetens och yrkeshögskolornas basfinansiering utgör en betydande del av det övergripande målet. Bristande tillgång på kompetent arbetskraft är ett stort hinder för tillväxt. Finland har den största bristen på arbetstagare med högskoleutbildning av alla OECD-länder. För att uppnå en sysselsättningsgrad på 75 % behöver Finland över 100 000 nya arbetstagare före 2025.² Antalet utländska studerande och yrkespersoner inom forskning, utveckling och innovation som placerar sig i Finland motsvarar för närvarande inte målen. För närvarande är ungefär hälften av de internationella studerande som avlagt högskoleexamen i Finland sysselsatta i landet. Universitet, yrkeshögskolor, forskningsinstitut och regionala aktörer integrerar genom sina åtgärder internationella experter i det finländska samhället och arbetslivet i samarbete med näringslivet och arbetsgivarna inom den offentliga sektorn. Det

¹ Undervisnings- och kulturministeriet 2017; även statsminister Marins regeringsprogram

² OECD 2021: Skills for Jobs Database

är även i fortsättningen nödvändigt att fästa uppmärksamhet vid faktorer som främjar att de internationella studerande som avlagt högskoleexamen i Finland stannar i Finland.

Åtgärdsprogrammet Talent Boost, som samordnas av arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet är ett tvärspektoriellt program för invandring av experter, arbetstagare, studerande och forskare. I programmet ligger fokus dels på sådana experter som är väsentliga med tanke på företagets tillväxt och internationalisering samt spets- och tillväxtbranscherna inom forskning, utveckling och innovationer, dels på branscher där det råder brist på arbetskraft. Målet med programmet är att lyfta upp Finlands attraktionskraft för experter och deras familjer till en ny nivå. Programmet stöder regeringens mål om en sysselsättningsgrad på 75 procent.

1.2 Beredning

Förslagen i propositionen har beretts under ledning av arbets- och näringsministeriet. I beredningen deltog arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, Utbildningsstyrelsen, Migrationsverket, Finlands universitetsrektors råd UNIFI rf, Professorsförbundet rf och Tieteenteikijöiden liitto - Forskarförbundet ry.

Beredningsunderlaget till propositionen finns i den offentliga tjänsten på adressen <https://tem.fi/sv/projekt?tunnus=TEM048:00/2022>.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Tillämpning av forskar- och studerandelagen

I lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018, nedan *forskar- och studerandelagen*) föreskrivs det om uppehållstillstånd och nationella uppehållstillstånd som ingår i direktiv (EU) 2016/8011 (nedan *forskar- och studerandedirektivet*). Lagen trädde ursprungligen i kraft den 1 september 2018 och har ändrats genom lagändringar som trädde i kraft den 15 april 2022.

Ordalydelsen i 4 § 6 a punkten i den gällande forskar- och studerandelagen utesluter från definitionen sådana läroanstalter som övervakas eller finansieras av någon annan än en myndighet som hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde. Sådana läroanstalter är t.ex. läroanstalter som ger utbildning inom brottspåföljdssektorn, räddningsbranschen och luftfartsbranschen. Med tanke på tillämpningen av lagen är det ändamålsenligt att uppehållstillstånd för studerande kan beviljas också för studier vid dessa läroanstalter under de förutsättningar som anges i 7 a §.

Enligt Migrationsverkets statistik (tilastot.migri.fi) har 1 032 första tillstånd beviljats på grund av forskning 2019, 776 år 2020, 964 år 2021 och 327 år 2022 under januari-maj. I och med ikraftträdandet av lagändringarna den 15 april 2022 har 10 nationella uppehållstillstånd för forskare beviljats i april-maj.

En i 6 § i forskar- och studerandelagen avsedd forskare som avses i forskar- och studerandedirektivet beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd, som vid en första ansökan beviljas för högst två år. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år. Ett sådant nationellt uppehållstillstånd för forskare som avses i 6 a § beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst två år, om avtalet är giltigt i minst två år, och i annat fall som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid.

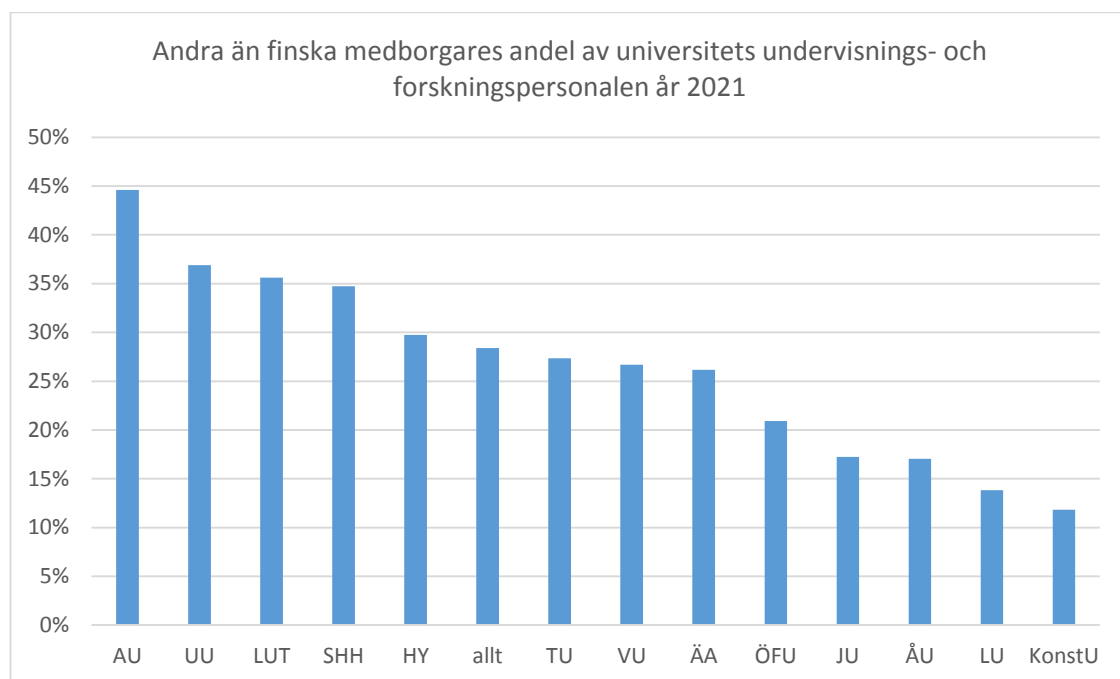
Fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fyra år, om det föregående uppehållstillståndet beviljades som kontinuerligt tillstånd, och i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. En tredjelandsmedborgare som har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av 6 a § beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd efter två års oavbruten vistelse i landet, om de omständigheter med stöd av vilka det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljades fortfarande föreligger.

I praktiken gäller ett typiskt uppehållstillstånd i cirka ett år, när det är knutet till det aktuella anställningsförhållandet eller den aktuella finansieringsperioden. Forskaren ska alltså varje år ansöka om nytt arbete eller ny finansiering och ett nytt uppehållstillstånd. Denna process medför stor stress och osäkerhet för många forskare. Att tillstånden ska förnyas innebär också att ansökningsavgiften ska betalas flera gånger, i synnerhet om också forskarens familjemedlemmar på samma sätt ansöker om fortsatt uppehållstillstånd. Även personer som avlägger doktorsexamen, dvs. påbyggnadsexamen i Finland, beviljas uppehållstillstånd för forskare. När undersökningen är klar kan forskarna ansöka om uppehållstillstånd för arbetssökande och företagande. I forskningssektorn är anställningsförhållandena ofta tidsbegränsade eller också arbetar forskarna med stipendier, vilket för både finländska och internationella experter vanligen innebär avbrott av olika längd i arbetslivet. För internationella experter kan det bli omöjligt att integreras om de inte kan ordna sin vistelse i Finland under tillfälliga avbrott i arbetet.

Finlands Akademis forskningsfinansiering

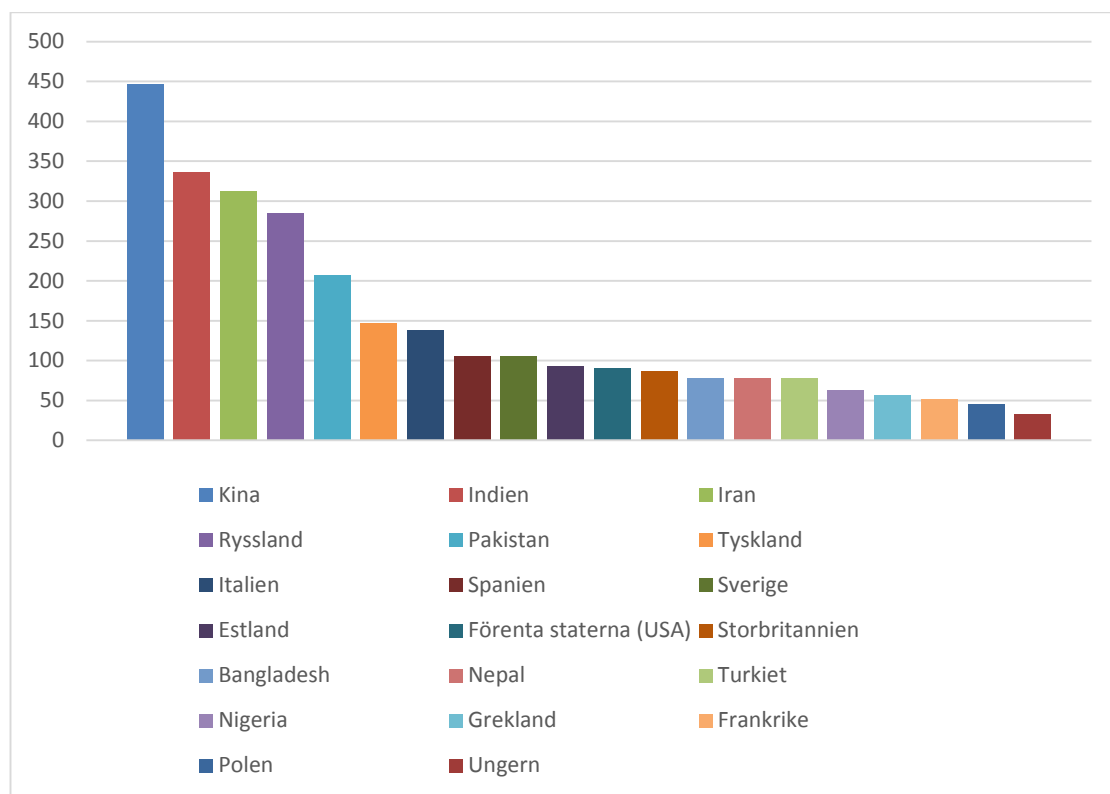
Under de senaste åren har andelen sökande som inte är finländska i synnerhet vid anställningar som akademiforskare och forskardoktor ökat betydligt. För anställningar som forskardoktor har andelen utländska sökande mer än fördubblats från 17 % år 2011 till 47 % år 2020. Bland finansieringsmottagarna är tillväxten aningen mindre och ökade från 13 % år 2011 till 42 % år 2020. Från och med 2016 ökade internationaliseringen av finansieringsformen för akademiforskare avsevärt så att andelen sökande ökade från 23 % till 35 % och andelen mottagare från 14 % till 37 %.

I ljuset av dessa siffror kan det konstateras att Finlands forskarkår har internationaliserats betydligt. Universitetens personaluppgifter bekräftar denna trend. Åren 2013–2016 har andelen internationell personal (forskarens karriärsteg III-IV) ökat från 10 % till 12 %. Tillväxten är störst vid Aalto-universitetet. Aalto-universitetet har också satsat finansiellt på internationalisering sedan 2010 och tillväxten baserar sig till stor del på universitetets egna åtgärder.

Andra än finska medborgares andel av universitetspersonalen år 2021 (källa: Vipunen).

Granskat enligt utreseland anländer flest doktorander till Finland från Kina, Indien, Iran, Ryssland och Pakistan. Från 2010 till 2019 har i synnerhet antalet indiska doktorander ökat avsevärt och jämnt. Också antalet iranska och kinesiska forskare har ökat kontinuerligt. Kinesiska doktorander är den mest betydande gruppen inom nästan alla utbildningsområden. Endast inom det humanistiska området består de tre främsta av europeiska studerande.

Utländska doktorander 2019, de 20 viktigaste avgångsländerna (källa: Vipunen).

Vetenskapsområde	1.	2.	3.
Pedagogik	Kina	Sverige	Pakistan/Ryssland/Estland/USA
Konst och kultur	Storbritannien	Kina	Turkiet
Humanistiska området	Sverige	Ryssland	Italien
Samhällsvetenskaper	Kina	Ryssland	Tyskland
Handel, förvaltning och juridik	Kina	Ryssland	Pakistan
Naturvetenskaper	Kina	Iran	Ryssland
Databehandling	Kina	Iran	Pakistan
Teknik	Iran	Kina	Ryssland
Agronomie- och forstvetenskaper	Kina	Bangladesh/ Spanien/ Iran	Nepal/Ryssland
Medicin	Kina	Estland	Ryssland

Hälsovetenskap	Iran	Italien/Nepal	Kina/Sverige/Ryssland
----------------	------	---------------	-----------------------

Utländska doktorander enligt utbildningsområde 2019. De tre viktigaste avgångsländerna för doktorander inom utbildningssektorn.

År 2020 fanns det över 3 000 doktorander utanför EU/EES-området, medan motsvarande siffra 2010 var 1 400. Antalet har alltså mer än fördubblats på tio år (källa: Vipunen).

Doktorandernas rättsförhållanden

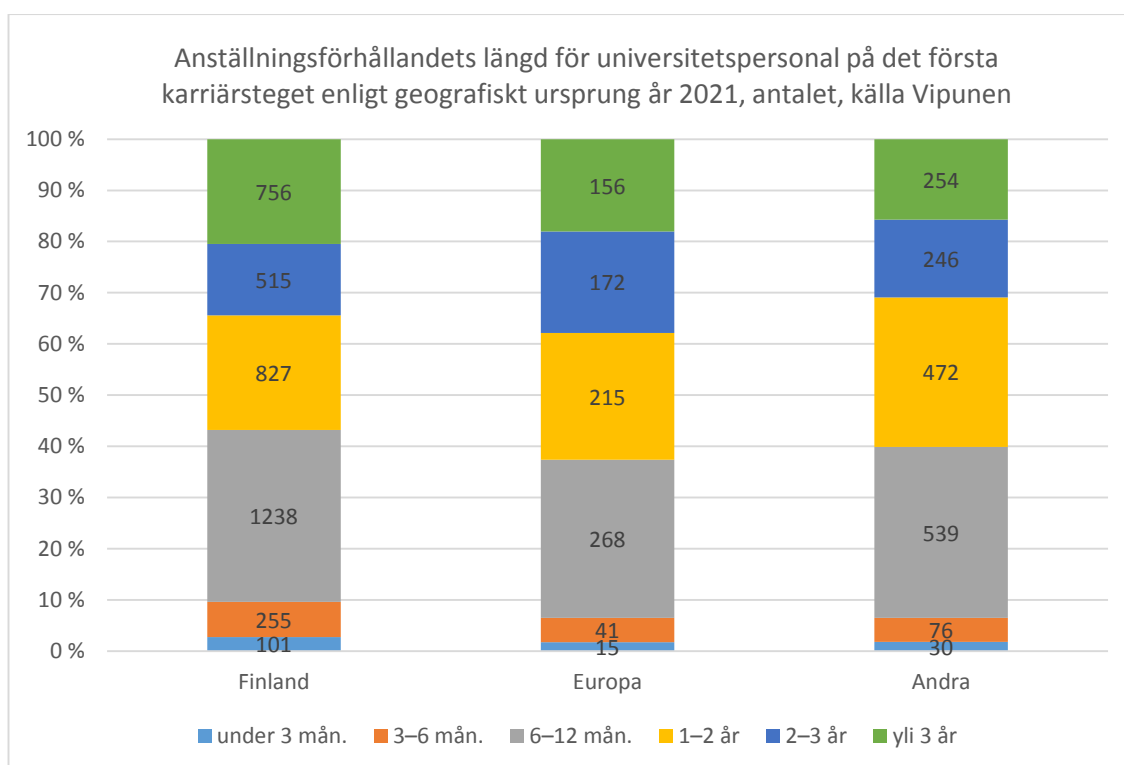
Enligt undervisningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi. har doktorandstudier bedrivits i följande rättsliga förhållanden:

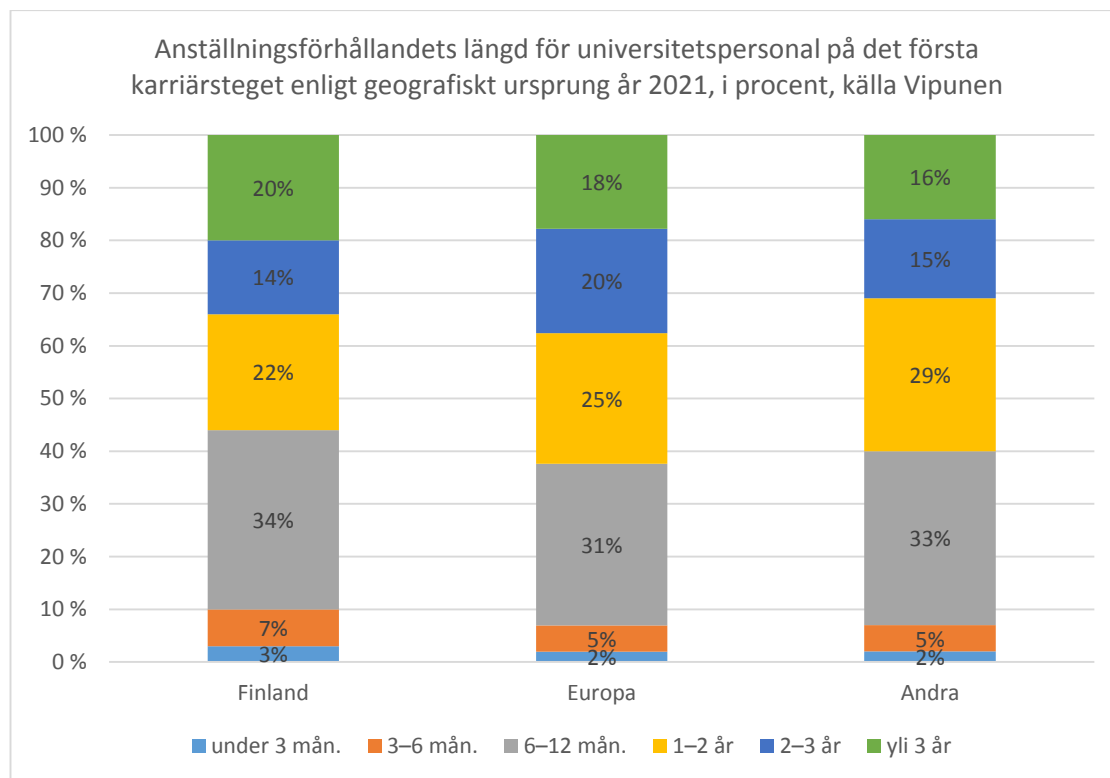
	Antalet svarande (doktorer), alla modersmål	Svarsfördelning (doktorer), alla modersmål	Antalet svarande (doktorer), andra modersmål än finska, samiska eller svenska	Svarsfördelning (doktorer), andra modersmål än finska, samiska eller svenska
IV. FINANSIERING AV DOKTORSTUDIER	840		196	
20. Hur finansierade du dina doktorsstudier?	834		194	
1. Anställningsförhållande i anslutning till doktorsavhandlingsarbete vid universitet (t.ex. doktorand, doktorsavhandlingsforskare, projektforskare osv.)	529	63 %	139	72 %
2. Annat anställningsförhållande vid universitet	120	14 %	17	9 %
3. Anställningsförhållande vid forskningsinstitut	82	10 %	18	9 %
4. Forsknings- och/eller undervisningsuppgifter vid yrkeshögskola	28	3 %	1–4	
5. Personligt stipendium	497	60 %	94	48 %
6. Förvärvsarbete utanför universitet	201	24 %	32	16 %
7. Studiestöd	51	6 %	11	6 %
8. Annan finansieringskälla	100	12 %	24	12 %
21. Vilken av dessa finansieringskällor var den viktigaste?	824		188	
1. Anställningsförhållande i anslutning till doktorsavhandlingsarbete vid universitet (t.ex. doktorand, doktorsavhandlingsforskare, projektforskare osv.)	400	49 %	113	60 %
2. Annat anställningsförhållande vid universitet	32	4 %	1–4	
3. Anställningsförhållande vid forskningsinstitut	53	6 %	14	7 %
4. Forsknings- och/eller undervisningsuppgifter vid yrkeshögskola	7	1 %	1–4	

5. Personligt stipendium	174	21 %	30	16 %
6. Förvärvsarbete utanför universitet	104	13 %	14	7 %
7. Studiestöd	7	1 %	13	7 %
8. Annan finansieringskälla	47	6 %		
22. Avlade du doktorexamen i första hand	838		195	
1. På heltid	557	66 %	161	83 %
2. På deltid	128	15 %	16	8 %
3 På fritiden utöver annan huvudsyssla	153	18 %	18	9 %
Totalt	840		196	

Svaren på fråga 20 summerar inte till hundra procent, eftersom samma person i ett skede har kunnat finansiera sin doktorsavhandling i ett anställningsförhållande och i ett annat skede med stipendium. Den viktigaste finansieringsformen för 49 % av respondenterna har varit ett anställningsförhållande i anslutning till doktorsavhandlingen och för 21 % ett personligt stipendium. För majoriteten av dem som talar andra språk än de inhemska har den viktigaste finansieringsformen varit anställning i anslutning till en doktorsavhandling (den viktigaste för 60 %). Avläggandet av doktorexamen har varit på heltid för 66 % av dem som talar nationalspråk och för 83 % av dem som talar andra språk.

Forskare på det första karriärsteget har vanligtvis korta anställningsförhållanden. Med första karriärsteget avses forskare som avlägger doktorexamen.

Fördelningen av arbetsförhållanden av olika längd är av samma typ när det gäller forskare från Finland, andra europeiska länder och tredjeländer. År 2020 var anställningsförhållandet högst ett år för 40 % (n = 599) och högst två år för 68 % (n = 1 022) av forskarna från tredjeländer. Avläggandet av doktorsexamen tar vanligen minst fyra år, ofta längre. När uppehållstillståndets giltighetstid är kopplad till finansieringsperiodens längd, dvs. anställningsförhållandets eller stipendieperiodens längd, har uppehållstillståndets giltighetstid i typiska fall varit betydligt kortare än den tid som går åt till att avlägga doktorsexamen. Detta har medfört extra bekymmer och utgifter för dem som avlägger doktorsexamen. Kostnaderna uppkommer särskilt om forskaren har en familj i Finland som också behöver uppehållstillstånd. Beroende på ansökningssättet betalar en familj på tre personer 480–1 290 euro för ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att göra uppehållstillstånd för forskare internationellt attraktivare. Ett ytterligare mål är att underlätta forskarens förutsättningar att bedriva forskning när uppehållstillstånd beviljas för en längre giltighetstid än för närvarande och att i regleringen också beakta vilken ställning forskare som avlägger påbyggnadsexamen har.

4 Förslagen och deras konsekvenser

4.1 De viktigaste förslagen

Giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas forskare förlängs. Detta gäller uppehållstillstånd för forskare som grundar sig på EU-lagstiftning och nationell lagstiftning. Dessutom föreslås bestämmelser om ett nytt uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen.

Ett centralt förslag med tanke på beviljande av uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen är dessutom att det av forskaren i samband med ansökan krävs en utredning om tryggad försörjning endast för det första året, medan uppehållstillstånd beviljas för fem år. Forskaren ska dock ha en tryggad försörjning under hela den tid som uppehållstillståndet gäller. Det övervakas att försörjningsförutsättningen uppfylls under uppehållstillståndets giltighetstid.

4.2 De huvudsakliga konsekvenserna

4.2.1 Konsekvenser för de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

Propositionens syfte är att främja en kontrollerad invandring med respekt för de grundläggande fri- och rättigheterna och med hänsyn till internationella överenskommelser som är bindande för Finland.

Genom de förslag som ingår i propositionen tillgodoses likabehandling, skydd för privatliv, personuppgifter och familjeliv samt rätten till arbete. Förslagets bestämmelser och specialmotivering är noggrant avgränsade och exakta, vilket på bästa möjliga sätt påverkar tillgodoseendet av rättigheterna för forskare från tredjeländer som lagen tillämpas på.

4.2.2 Samhälleliga konsekvenser

Propositionen är baserad på statsminister Sanna Marins regeringsprogram Ett inkluderande och kunnigt Finland. Enligt programmet behöver Finland aktiv arbetskraftsinvandring. Regeringen har som mål att öka invandringen av kunnig arbetskraft. Prioriteringen läggs på branscher där det råder brist på arbetskraft och på experter, studerande och forskare som är väsentliga för spets- och tillväxtbranscherna inom forskning, utveckling och innovationer.

Utan invandring minskar Finlands befolkning i arbetsför ålder med tiotusentals personer per år. Kompetensbristen är på väg att bli ett hinder för tillväxten. Forskning visar att invandringens konsekvenser för den offentliga ekonomin i hög grad beror på den långsiktiga realiserade sysselsättningsutvecklingen bland invandrarna. Det är mer sannolikt att invandrare som kommer för att arbeta eller studera förbättrar balansen i de offentliga finanserna än att de försämrar den.³

De förslag som ingår i propositionen bidrar till att uppfylla de uppställda målen genom att inresebestämmelserna för experter, uttryckligen forskare, ändras på ett sätt som stärker attraktions- och kvarhållningskraften genom att förutsättningarna för invandring förbättras. Förslagen på-

³ T.ex. Mauri Kotamäki, Maahanmuutto – uhka vai mahdollisuus i Befolkningsförbundets befolkningspolitiska rapport 2020 [Kestävän väestönkehityksen Suomi \(vaestoliitto.fi\)](https://www.viestonkehityksen-suomi.fi) (på finska).

verkar dock inte direkt hur många forskare som kommer till Finland och stannar i landet. Attraktions- och kvarhållningskraften påverkas av flera faktorer, och systemet för uppehållstillstånd är inte den enda avgörande, men det är ändå en viktig faktor.

Samhället måste även på andra sätt vara så attraktivt att t.ex. en expert uttryckligen väljer Finland och inte ett konkurrerande land. Finland skulle framstå positivt i en internationell jämförelse, och den långa giltighetstiden för uppehållstillståndet kan tänkas utgöra en attraktionsfaktor när tredjelandsmedborgare överväger att söka sig till Finland för forskning, förutsatt att också högskolan eller någon annan forskningsorganisation och Finland är tillräckligt attraktiva mål. Ändringen stärker också forskarnas band till Finland och ökar chanserna att de stannar kvar. En längre giltighetstid för uppehållstillståndet motiverar sannolikt forskare att stanna mer varaktigt och integreras i Finland, när möjligheten till långvarig vistelse är känd redan när de anländer till Finland.

4.2.3 Ekonomiska konsekvenser

4.2.3.1 Ekonomiska konsekvenser för staten, välfärdsområdena och kommunerna

Ändringarna har vissa ekonomiska konsekvenser, huvudsakligen till följd av behovet av programvaruutveckling för Migrationsverkets ärendehanteringssystem för utlänningsärenden (UMA-systemet). Ett nytt uppehållstillstånd måste skapas i registret och giltigheten för uppehållstillstånd för forskare måste ändras. Det här är viktigt för en tydlig statistikföring och handläggning av ansökningar. Även ansökningsblanketterna måste utvecklas. Ändringarna kommer att kräva personalresurser för utbildning, och tillämpningsanvisningar och informationsmaterial bör uppdateras så att de motsvarar de nya tillståndstyperna.

I praktiken får Migrationsverket efter lagens ikraftträdande mindre avgiftsinkomster från ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd för forskare. Enligt inrikesministeriets förordning om Migrationsverkets avgiftsbelagda prestationer (1175/2021) motsvarar priset på en forskares ansökan självkostnadsvärdet. Priset för ansökan om nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd (fortsatt uppehållstillstånd) är 430 euro, och för en elektronisk ansökan 160 euro (jämfört med 480 euro för den första ansökan och 380 euro för den elektroniska ansökan). År 2021 lämnades ca 1 800 ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd för forskning. Åren 2022 och 2023 ökar antalet ansökningar något, uppskattningsvis till ca 1 900 per år. Om alla 1 900 ansökningar uteblev skulle förlusten av avgiftsinkomster vara ca 304 000 euro per år, vilket med antalet årsverken mätt innebär ca 5,5 årsverken. Alla ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd faller inte bort, men antalet kommer att minska i fortsättningen.

Enligt Migrationsverket är kostnadsförslaget för de ändringar i UMA och EnterFinland som lagändringen föranleder beroende på detaljerna i genomförandet 60 000–110 000 euro. Minimalt genomförande utan att en ny behandlingsgrund i UMA skapas för forskare som avlägger en påbyggnadsexamen innebär således en kostnad på minst 60 000 euro. En högre kostnadskalkyl kommer från att det skapas en egen behandlingsgrund för forskare som avlägger påbyggnadsexamen, på samma sätt som det gjorts för forskare enligt direktivet och för nationella forskare i samband med den tidigare lagändringen. Ändringarna måste genomföras åtminstone i minimiomfattning. Enligt en preliminär bedömning är det möjligt att genomföra systemändringarna fram till juni 2023. Systemutvecklingen genomförs med arbets- och näringsministeriets eller Migrationsverkets befintliga finansiering eller genom en kombination av dessa.

Propositionen har inga direkta konsekvenser för välfärdsområdena och kommunerna. Forskare beviljas redan nu uppehållstillstånd i huvudsak som kontinuerligt och det är också möjligt för

familjen att få kontinuerligt uppehållstillstånd. I propositionen föreslås inte heller några nya uppgifter för välfärdsområdena eller kommunerna.

4.2.3.2 Konsekvenser särskilt för den sociala tryggheten, utkomststödet och hälso- och sjukvården

Enligt propositionen ska giltighetstiden för uppehållstillstånd för forskare förlängas och det ska föreskrivas om ett nytt uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen. Med beaktande av att forskare redan i huvudsak beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd medför ändringarna i propositionen knappt några ändringar i den sociala tryggheten, utkomststödet eller hälso- och sjukvården.

Rätten till social trygghet för forskare som är tredjelandsmedborgare bedöms enligt de villkor som anges i lagen om bosättningsbaserad social trygghet i gränsöverskridande fall (16/2019) i fråga om arbete, bosättning och beviljande av förmåner. Utöver de övriga villkoren för att få förmåner bedömer Folkpensionsanstalten (FPA) om forskaren är stadigvarande bosatt i Finland. En forskare som arbetar kan ha rätt till en social förmån på grund av sitt arbete.

När det gäller forskare som är tredjelandsmedborgare bedöms deras stadigvarande bosättning i Finland enligt kriterierna i 4 § i lagen om hemkommun (201/1994) FPA gör en självständig helhetsbedömning av forskarens omständigheter och deras betydelse för boendets stadigvarande karaktär. Upphållstillståndsslaget kan beaktas som en del av helhetsbedömningen.

Utkomststödet tryggar minst den i 19 § i grundlagen avsedda oundgängliga försörjningen. Utkomststödet är ett ekonomiskt stöd inom socialvården som beviljas i sista hand enligt prövning. Enligt lagen om utkomststöd (1412/1997) gäller rätten att få utkomststöd var och en som är i behov av stöd och inte kan få sin utkomst genom förvärvsarbete, verksamhet som företagare, med hjälp av andra förmåner som tryggar utkomsten, genom andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en försörjningspliktig persons sida eller på något annat sätt. Alla andra tillgångar och förmåner har företräde framför utkomststödet. Utkomststöd beviljas på förhand och i regel för en månad i taget. Varje gång en person ansöker om stöd bedöms rätten till stödet separat. Utkomststödet indelas i det grundläggande utkomststöd som beviljas av FPA och det kompletterande och förebyggande utkomststöd som beviljas av kommunerna. Utkomststöd kan beviljas personer som vistas i Finland annat än tillfälligt. Även personer som vistas tillfälligt i landet måste garanteras oundgänglig försörjning och omvårdnad, om de behöver stöd och saknar andra stödformer.

Rätten till grundläggande utkomststöd bestäms utifrån vistelsens karaktär och behovet av stöd. Grundläggande utkomststöd kan beviljas en person eller familj som vistas i Finland och vars inkomster och tillgångar inte räcker till för dagliga nödvändiga utgifter. FPA bedömer vistelsens karaktär utifrån en helhetsbedömning från fall till fall. Vid bedömningen av vistelsens karaktär beaktas till exempel inresesyftet och vistelsens längd samt de faktiska förutsättningarna för vistelse i landet i fortsättningen, boendet, familjeband samt eventuella studier eller arbete. Om vistelsen anses tillfällig, kan åtminstone som nödvändigt ekonomiskt stöd för en kort tid åt gången beviljas stöd för livsmedel och nödvändiga receptbelagda läkemedel genom betalningsförbindelser. Om vistelsen inte är tillfällig kan utgifterna beaktas i större utsträckning (grunddel och andra grundutgifter) när stödrätten fastställs. Som övriga grundutgifter kan vid fastställandet av stödrätten beaktas bl.a. boendeutgifter, hälso- och sjukvårdskostnader, utgifter för småbarnspedagogik för barn och vissa utgifter för umgänge med barn samt för anskaffning av personintyg, uppehållshandling och resedokument. De nämnda utgifterna ska vara behövliga både när det gäller grunden och beloppet.

Enligt 39 § 3 mom. i utlänningslagen kan fortsatt uppehållstillstånd inte beviljas om personen mer än tillfälligt tyr sig till utkomststöd. Ju längre vistelsen varar, desto sannolikare blir det att personen tyr sig till utkomststöd.

I propositionsutkastet föreslås inga ändringar i forskarnas rättigheter i fråga om hälso- och sjukvård. Den s.k. forskar- och studerandelagen, som baserar sig på EU-direktivet, trädde i kraft den 1 september 2018. Samtidigt ändrades folkhälsolagen och lagen om specialiserad sjukvård så att forskare som vistas i Finland har rätt till offentliga hälsovårdstjänster på lika villkor som kommuninvånarna. Detta innebär att forskare har rätt att få den vård de behöver inom den offentliga hälso- och sjukvården för samma klientavgift som kommuninvånarna. Forskare kan beviljas ett intyg från Folkpensionsanstalten över den rätt en person har till vårdförmåner i Finland och utifrån vilken de får vården till ett pris som motsvarar kundavgiften. Om forskaren får hemkommun i Finland, får han eller hon rätt till sjukvård utan ett intyg från FPA.

4.2.4 Övriga samhällseliga konsekvenser

Enligt färdplanen för utbildnings- och arbetsrelaterad invandring är kompetensbristen global och växande. En utredning av efterfrågan och tillgången på experter inom centrala branscher i 20 länder i olika delar av världen visade att den globala kompetensbristen (talent deficit) kan uppgå till 85 miljoner personer 2030. I branscher där utbildningssystemet inte i tillräcklig mån kan bemöta kompetensbristen konkurrerar arbetsgivarna hårt om internationella rekryteringar. I Finland utvecklas utbildningsbehovet olika i olika branscher. Fram till 2035 kommer flest lediga jobb att uppstå inom hälso- och sjukvården, utbildningen, mark- och vattenbyggandet, fastighetsbranschen, socialservicen och tillverkningen av metallprodukter, maskiner och fordon. Andelen experter och chefer av hela arbetskraften förväntas öka i nästan alla branscher. Exempelvis i teknikbranschen kommer utbildningsbehovet att öka med nästan 40 procent med stark tonvikt på högskoleutbildade.⁴ Fram till 2035 uppskattas social- och hälsovården behöva ca 200 000 nya arbetstagare. Kompetensbristen varierar regionalt, men kompetensbehov finns överallt i Finland, även utanför de största stadsregionerna.

Propositionen har positiva konsekvenser för forskare och forskning. För forskare innebär propositionen att det uppehållstillstånd som beviljas är i kraft en längre tid än för närvarande, varvid ändringen minskar osäkerheten kring vistelsen i landet. Forskare får bättre förutsättningar att bedriva forskning. I och med propositionen får de forskare som avlägger en påbyggnadsexamen ett eget uppehållstillstånd och därmed en tydligare ställning i tillståndssystemet. Avläggande av påbyggnadsexamen blir mer lockande för tredjelandsmedborgare i och med villkoren för beviljande av uppehållstillstånd.

Propositionen har inga konsekvenser för uppehållstillstånd för forskares familjemedlemmar. Familjemedlemmar till forskare som avlägger påbyggnadsexamen ska inte beviljas uppehållstillstånd för samma femårsperiod, utan uppehållstillstånd ska liksom till andra forskares familjemedlemmar fortfarande beviljas på basis av 53 § 1 och 2 mom. och 55 § 1–3 mom. i utlänningslagen, varvid det första uppehållstillståndet i regel beviljas för ett år och fortsatt uppehållstillstånd för högst fyra år. Familjemedlemmar ska i och med ett kontinuerligt uppehållstillstånd ha rätt till arbetsmarknadsstöd på samma sätt som för närvarande. Med beaktande av att familjemedlemmarna ska visa att de uppfyller försörjningsvillkoret för hela uppehållstillståndets giltighetstid uppstår inga betydande konsekvenser för arbetsmarknadsstödet. Det kan uppstå

⁴ OPH (2020): <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/koulutus-ja-tyovoiman-kysynta-2035> (på finska)

smärre behov av kommunala tjänster och sysselsättningstjänster. De kontinuerliga uppehållstillstånd som beviljas familjemedlemmar medför inga större konsekvenser för den sociala tryggheten. Bosättningsaspekten bedöms som en helhet, och typen av uppehållstillstånd har ingen stor inverkan. En familjemedlem som får arbete kan få rätt till sociala förmåner på grund av arbetet, om personen arbetar tillräckligt mycket och uppfyller villkoren för förmånen.

Ändringsförslagen i propositionen är könsneutrala. När det gäller att söka sig till Finland för att göra forskning handlar det om andra faktorer än de som ändras enligt denna proposition. Dessa faktorer är t.ex. relaterade till utbudet av arbetsplatser, attityder, de sökandes ekonomiska situation och möjligheterna för sökande från olika kulturer och även deras familjemedlemmar att överhuvudtaget söka sig utomlands. Propositionen är därmed inte förenad med några som helst faktorer som har samband med kön eller könsmångfald, utan förslagen tar hänsyn till jämlikhet och jämställdhet på det sätt som grundlagen förutsätter.

4.2.5 Konsekvenser för myndigheterna

För Migrationsverkets del innebär propositionen att de uppehållstillstånd för forskare som redan föreskrivs i lagen kan beviljas för en längre giltighetstid och att det införs ett nytt uppehållstillstånd, för forskare som avlägger påbyggnadsexamen. Förutsättningarna för beviljande av de förstnämnda uppehållstillstånden för forskare ändras inte, vilket innebär att uppehållstillstånd kan beviljas för fyra år, och i annat fall för en kortare tid, när sökanden lägger fram de utredningar som krävs. I fråga om forskare som avlägger påbyggnadsexamen är förfarandet för beviljande av tillstånd likadant som i fråga om studerande, dvs. en utredning om försörjning krävs endast för det första året. För myndigheterna är detta uppehållstillstånd en utmaning eftersom de måste försäkra sig om att forskaren, liksom den studerandes, försörjning är tryggad under hela vistelsen i Finland. Vikten av att utveckla en mekanism för efterhandskontroll och informera kunderna på rätt sätt om eventuella åtgärder för efterhandskontroll framhävs.

Tillsynen i samband med uppehållstillstånd sker huvudsakligen på förhand i ansökningsfasen när man kontrollerar om villkoren för beviljande uppfylls. Uppehållstillståndet beviljas om villkoren uppfylls för hela giltighetstiden. Propositionen medför en ändring i fråga om uppehållstillstånd för forskare, i synnerhet i fråga om uppehållstillstånd för forskare som avlägger en ny påbyggnadsexamen, eftersom uppehållstillstånd på basis av den första ansökan om uppehållstillstånd ska beviljas direkt för fem år och försörjningsförutsättningen ska uppfyllas endast för det första året. En del av försörjningen förblir alltså outredd när ansökan om uppehållstillstånd görs. Övervakningen av att villkoren uppfylls skulle i stället ge Migrationsverket en efterhandskontroll som tillämpas på liknande sätt för studerande.

Migrationsverket är ensamt behörigt för de föreslagna uppehållstillstånden. De föreslagna ändringarna har därför konsekvenser främst för den myndigheten. Förslaget till bestämmelse om uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen ger Migrationsverket en ny tillsynsuppgift som liknar den som gäller uppehållstillstånd för studerande. Som det konstateras i RP 232/2021 rd betonas åtminstone till en början betydelsen av manuell efterhandskontroll när lagen träder i kraft. Efter ett till två år kan tillsynen automatiseras och uppgifter från olika register, t.ex. inkomstregistret, samt aviseringar som skapats i ansökningsfasen utnyttjas.

Förslagen påverkar på många andra sätt också Migrationsverkets kundrådgivning, information, utbildningsbehov och anvisningar. Migrationsverket har identifierat en mängd utvecklingsobjekt:

- 1) webbsidor: ändringar på ansökningssidorna, eventuella visualiseringar av servicekedjan och eventuella ändringar i webbplatsens funktioner (t.ex. ansökningsguide),
- 2) kundmeddelanden och annan information beroende på målgrupp när lagen träder i kraft,
- 3) ansökningsblanketter i elektroniskt format och pappersformat måste utarbetas och ändras,
- 4) översättningar för webbplatsen, blanketterna, kommunikationsinnehållet, mallarna för beslut och kompletteringsbegäranden samt ansökningarna i EnterFinland,
- 5) utbildning och anvisningar för kundrådgivare och medarbetare som handlägger ansökningar och
- 6) information till intressentgrupperna enligt behov (t.ex. webinarium och nyhetsbrev).

Ändringarna i propositionen påverkar inte förhållandet mellan Migrationsverket och de finländska representationerna eller externa tjänsteleverantörerna. Det första uppehållstillståndet ska i regel sökas utomlands före ankomsten till Finland. Utomlands tas ansökningar emot av Finlands representationer, och i cirka tio länder har uppgiften getts till en extern tjänsteleverantör. När forskaren och dennes familjemedlemmar ansöker om sitt första uppehållstillstånd elektroniskt är det representationens eller den externa tjänsteleverantörens uppgift att identifiera de sökande och samla in biometriska uppgifter.

Propositionen har inga betydande konsekvenser för verksamheten vid Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, eftersom forskare redan nu i huvudsak beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd. I de situationer om vilka det föreskrivs i 6 a § i forskar- och studerandelagen kan uppehållstillstånd beviljas som tillfälligt, vilket innebär att de förutsättningar som anges i 4 § 1 mom. 5 punkten och 2 mom. i lagen om hemkommun blir tillämpliga vid registrering av hemkommun. Det långvarigare uppehållstillstånd som forskaren enligt förslaget ska beviljas minskar också sannolikheten för att rätten till hemkommun på basis av ett gällande uppehållstillstånd upphör.

4.2.6 Konsekvenser för informationshanteringen

Enligt 8 § 2 mom. i lagen om informationshantering inom den offentliga förvaltningen (906/2019) ska det ministerium som ansvarar för verksamhetsområdet göra en bedömning enligt 5 § 3 mom. när bestämmelser som är under beredning återverkar på informationsmaterial och informationssystem. Dessutom ska ministeriet bedöma planerade bestämmelsers konsekvenser för handlingsoffentligheten och handlingssekretessen.

Denna proposition återverkar på UMA-systemet och EnterFinland. De huvudsakliga konsekvenserna är den nya grunden för uppehållstillstånd och villkor för den samt ändringar i gällande uppehållstillstånd och deras giltighetstid.

Som ett led i sitt utvecklingsarbete ser Migrationsverket till att informationshanteringsmodellen uppdateras. Propositionen har inga i 5 § 3 mom. avsedda väsentliga förändrande konsekvenser för Migrationsverkets informationsmaterial och informationssystem eftersom befintliga informationssystem används och informationsmaterialet huvudsakligen har samma innehåll som för närvarande då forskar- och studerandelagen och utlänningslagen tillämpas. Propositionen har inga konsekvenser för handlingarnas offentlighet eller sekretess eftersom de föreslagna uppehållstillstånden och villkoren för dem omfattas av bestämmelserna om offentlighet och sekretess för handlingar på samma sätt som fallet är för andra uppehållstillståndsärenden.

Propositionen har konsekvenser för utvecklingen av efterhandskontrollen när det gäller forskare som avlägger påbyggnadsexamen. Bestämmelserna om försörjningsförutsättningen för forskare som avlägger påbyggnadsexamen är desamma som motsvarande bestämmelser för studerande. I fråga om försörjningen ska en utredning läggas fram endast för det första året, men såväl forskaren som den studerande ska ha försörjningen tryggad under hela den tid som uppehållstillståndet är i kraft. Den systemutveckling som krävs för efterhandskontrollen byggs för de studerandes del upp under 2023 och 2024 och även forskarna kan beaktas, så att automatisering kan utnyttjas vid sidan av manuell handläggning och hänsyn tas till den mer omfattande UMA-systemutveckling som krävs till följd av lagstiftningsprojektet för att ändra 5 kap. i utlänningslagen.

5 Alternativa handlingsvägar

5.1 Handlingsalternativen och deras konsekvenser

Genom propositionen blir det möjligt att bevilja en forskare som avlägger påbyggnadsexamen uppehållstillstånd för fem år, när en utredning om tryggad försörjning krävs endast för ett år. Bestämmelserna och de bakomliggande orsakerna till dem är likadana som bestämmelserna som gäller studerande. Såsom det konstateras ovan i punkt 2, är finansieringen av de forskare som avlägger påbyggnadsexamen i allmänhet kortvarig och baserar sig i allmänhet på olika källor, varvid förutsättningar för beviljande av uppehållstillstånd för fem år i regel inte finns. För att uppehållstillstånd ska kunna beviljas för fem år föreslås det att en forskare som avlägger påbyggnadsexamen i sin ansökan ska lägga fram en utredning över sin försörjning endast för det första året. Därtill föreslås att det i lagen ska föreskrivas att den sökandes försörjning ska vara tryggad under hela giltighetstiden för uppehållstillståndet, men att ingen utredning behöver visas upp för tiden efter det första året. I sin ansökan före inresan ska forskaren alltså verifiera sin tillgång till 12 000 euro för levnadskostnaderna under det första året, och då beviljas uppehållstillstånd för fem år. Uppfyllandet av försörjningsvillkoret kontrolleras på samma sätt som i fråga om studerande, genom stickprov, tips och information som inhämtats på andra sätt. Migrationsverket har rätt att i enskilda fall få information från FPA om huruvida en viss sökande har ansökt om utkomststöd, men FPA har varken rätt eller skyldighet att på eget initiativ lämna ut uppgifter till Migrationsverket. Det föreslås att uppfyllandet av försörjningsvillkoret under uppehållstillståndets giltighetstid följs upp efter lagens ikraftträdande i samband med kontrollen i fråga om de studerande, såsom det konstateras i regeringens proposition RP 232/2021 rd och som det konstateras i riksdagens svar [RSv 35/2022 rd](#).

5.2 Lagstiftning och andra handlingsmodeller i utlandet

Europeiska unionen

Som en del av det europeiska forskningsområdet stärker Europeiska unionen attraktiva forskarkarriärer, cirkulation av sakkunniga och rörlighet även för forskare som kommer från länder utanför Europa. Det finns två kanaler inom programmet Horisont Europa. Med finansiering från Europeiska forskningsrådet (ERC) som grundar sig på konkurrensutsättning stöds spetsforskning inom alla vetenskapliga områden på ett forskarinriktat sätt och på grundval av vetenskaplig expertis. Marie Skłodowska-Curie-insatser skapar för sin del kompetens och färdigheter för forskare genom rörlighets- och utbildningsåtgärder.

I Europeiska unionens råds slutsatser⁵ identifieras forskarnas centrala roll i forsknings- och innovationssystemen som en garant för högklassig informationsproduktion, spridning av information och innovation. I slutsatserna uppmärksammas särskilt den unga forskargenerationens möjligheter till rörlighet, rättvis rekrytering och ett attraktivt forskningssystem med goda arbetsförhållanden som en garant för Europas attraktionskraft. Särskilt i exceptionella tider (COVID-19) bör uppmärksamhet ägnas åt att locka forskare och bevara forskare i Europa.

Bestämmelser om giltighetstiden för uppehållstillstånd för forskare finns i artikel 18.1 i [forskar- och studerandedirektivet](#). Enligt den ska giltighetstiden för ett tillstånd för forskare vara minst ett år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Giltighetstiden för tillståndet för forskare som omfattas av unionsprogram eller multilaterala program som innefattar rörlighetsåtgärder ska vara minst två år, eller lika lång som mottagningsavtalets giltighetstid om denna är kortare. Europeiska migrationsnätverkets ad hoc-enkät har utrett faktorer i anslutning till forskarnas attraktions- och kvarhållningskraft.⁶ Av enkäten framgår att flera medlemsstater konstaterar att de till exempel beviljar forskare EU-blåkort, eftersom det är fråga om en uppgift som kräver hög kompetens, och att de gör skillnad mellan privata och offentliga forskningsinstitut. I vissa stater beviljas uppehållstillstånd för högst fem år, om villkoren, däribland kravet på försörjning, uppfylls för hela den tid för vilken uppehållstillståndet beviljas. Uppehållstillstånd beviljas också som tillfälliga tillstånd.

Storbritannien

I Storbritannien innebär den nya administrationen av invandring i praktiken att det inte finns någon fri rörlighet. Nettoinvandringen från länder som inte är EU-länder har ökat och nådde 2019 de högsta siffrorna någonsin. Nettoinvandringen från EU-länderna minskade däremot med tre fjärdedelar jämfört med toppnoteringen 2016. År 2020 var nettoinvandringen av EU-medborgare negativ, eftersom många EU-medborgare flyttade bort från Storbritannien.

Storbritannien har också tagit nya initiativ för att locka kompetent arbetskraft. *High Potential Individual –rutten*, som lanserades i slutet av maj 2022 har gjort inresa möjlig utan arbetsavtal för dem som utexaminerats från toppuniversiteten. Visumet High Potential Individual⁷ för dem som har utexaminerats från de så kallade toppuniversiteten under fem år före ansökan är ett tydligt budskap om vilken typ av invandring Storbritannien vill ha. Ett universitet som har beviljat examen för toppexperter ska det år examen avläggs vara bland de 50 bästa universiteten på minst två av följande rankinglistor: 1) Times Higher Education World University Rankings, 2) Quacquarelli Symonds QS och 3) The Academic Ranking of World Universities ARWU. De som avlagt lägre eller högre högskoleexamen på den nya rutten kan utan s.k. sponsor få ett uppehållstillstånd på två år och de som avlagt doktorsexamen ett uppehållstillstånd på tre år. Tillståndet berättigar också när vissa villkor uppfylls till visum för familjer under samma tidsperiod.

⁵ Deepening the European Research Area: Providing researchers with attractive and sustainable careers and working conditions and making brain circulation a reality - <https://www.consilium.europa.eu/media/49980/st09138-en21.pdf>

⁶ AD HOC QUERY ON 2021.64 Attracting and retaining international researchers; en sammanställning av de inkomna svaren 22.9.2022; https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-publications/emn-ad-hoc-queries_en

⁷ https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1060729/E02724891_-_HC_1118_-_EXPLANATORY_MEMORANDUM__PRINT_.pdf

Förenta staterna

Enligt en undersökning⁸ har Förenta staterna länge varit det primära mottagarlandet för internationella forskare och utländska forskare har i praktiken direkt påverkat Förenta staternas vetenskapliga ledarskap. Flera länder, såsom Kina, Kanada, Storbritannien och Australien, har genomfört program för att locka till sig vetenskapligt kunnande och forskare. Konkurrensen och antiinvandringsretoriken samt visumlagstiftningen styr experter att söka sig till andra länder än Förenta staterna.

Internationella forskare har påverkat och främjat hälsovårdssektorn, ekonomin och den nationella säkerheten i Förenta staterna under hela 1900-talet, exempelvis Albert Einstein och Enrico Fermi. De forskare som flyttade till landet var oersättliga i rymdkapplöpningen på 1960-talet och i dagens läge i utvecklingen av vaccin mot Covid-19. Efter år 2000 har 37 % av Nobelpristagarna i kemi, medicin och fysik varit invandrare. Invandrare grundar två gånger så många nya företag som infödda amerikanare.⁹

Resultaten av en undersökning, vars resultat baserar sig på jämförelser av förekomsten av personer som fötts utomlands inom vetenskaps- och ingenjörssamfundet och bland befolkningen, avslöjar att forskarna till oproportionerligt stor del var födda utomlands, en trend som ökat med tiden.¹⁰ I undersökningen granskades särskilt publikationer med hög genomslagskraft 1999-2009.

Den amerikanska administrationen har övervägt en ändring av ryska forskares inresepraxis inom vissa områden. Enligt förslaget ska kravet på en befintlig arbetsgivare slopas och Förenta staterna ska kunna locka forskare inom STEM-branscherna till landet.¹¹

Kina

Programmet 1 000 talenter, som grundades år 2008, är ett program som Kinas centralförvaltning sänder och som identifierar och rekryterar ledande forskare, innovatörer och företagare. Programmet har sedan det grundades redan lockat tusentals forskare, i synnerhet från Förenta staterna, Storbritannien, Tyskland, Singapore, Kanada, Japan, Frankrike och Australien, till Kina.

Kanada

År 2015 genomförde Kanada migrationsprogrammet Express Entry för högutbildade. Express Entry-programmet har blivit en attraktiv väg till sysselsättning bl.a. för amerikanska forskare och ingenjörer.¹² Kanada upplevde en betydande forskartillströmning från Förenta staterna 2017, särskilt bland icke-amerikanska medborgare. Under året i fråga kom det in över 20 000

⁸ Artikeln *The impact of international scientists, engineers, and students on U.S. research outputs and global competitiveness* – Sarah M. Rovito*, Divyansh Kaushik, and Surya D. Aggarwal (Edited by Julie Stahlhut and Yana Petri, Article | Aug. 30, 2021)

⁹ Rovito, Kaushik och Aggarwal (2021)

¹⁰ Undersökningen *The impact of foreign-born scientists and engineers on American nanoscience research* (2014), James P. Walsh, Science and Public Policy, Volume 42, Issue 1, February 2015, Pages 107–120, <https://doi.org/10.1093/scipol/sct084>

¹¹ Bloomberg, inspelad 12.5.2022, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-04-29/biden-seeks-to-rob-putin-of-his-top-scientists-with-visa-lure>

¹² Rovito, Kaushik, Aggarwa, 2021

ansökningar, av vilka 80 % fick en kallelse till permanent uppehållstillstånd inom ett halvt år från sin ansökan.

Av Kanadas befolkningstillväxt kommer 80 % från invandring och stöder därmed Kanadas demografi och tillväxt. År 2019 listade OECD Kanada som det mest attraktiva landet för entreprenörer. Kanadensarna drar nytta av andra generationens kanadensare, 41 % av andra generationens kanadensare har en högskoleexamen jämfört med 24 % av de kanadensiska föräldrarnas barn.

Israel

Chicago Tribune skrev 1997¹³ om ryska invandrare att de experter som på 1990-talet flyttade från det forna Sovjetunionen till Israel förändrade det israeliska samhället, särskilt med hjälp av högteknologi. Invandrarna fördubblade antalet ingenjörer och forskare och gjorde att antalet blev högre än i Förenta staterna eller Tyskland i förhållande till befolkningens mängd. Enligt Tribune bedömde den judiska myndigheten Jewish Agency att det totala antalet invandrare från det forna Sovjetunionen under 1990-talet var en miljon. Det var svårt att sysselsätta det stora antalet, men invandrarna förde med sig sina kunskaper, erfarenheter och idéer i precis rätt tid under den ekonomiska tillväxten.¹⁴

Israels inrese- och tillståndsprcesser kan inte direkt jämföras med Finland i och med den judiska befolkningens privilegier och inte heller på grund av de kulturella och religiösa traditionerna. Efter Sovjetunionens sönderfall flyttade ändå ca 750 000 ryska judar till Israel. Dessa var internationellt nätverkande, högutbildade personer och deras avkomlingar är mycket starkt representerade inom den israeliska hightech-sektorn. Problemet är fortfarande en bristande integration i det israeliska samhället.¹⁵

6 Remissvar

Propositionen var ute på remiss 10.8.–20.9.2022. Begäran om utlåtande skickades till 45 remissinstanser som finns uppräknade i [lausuntopalvelu.fi](https://www.lausuntopalvelu.fi). Yttrandena finns till påseende i tjänsten utlåtande.fi och i statsrådets tjänst för projektinformation (Hankeikkuna) [VN/17314/2022](https://www.vuorokirja.fi/vuorokirja/17314/2022).

Alla remissinstanser understödde propositionsutkastets mål och förslag. Inga invändningar framfördes.

Giltighetstiden för uppehållstillstånd för forskare har med anledning av remissvaren förlängts från fyra till fem år. Giltighetstiden ska således vara densamma för alla uppehållstillstånd för forskare. Dessutom har specialmotiveringen för beviljande av uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen preciserats.

Bedömningarna av propositionens konsekvenser har preciserats i fråga om Migrationsverket och FPA:s förmåner.

¹³ Storer H. Rowley and Tribune Staff Writer, Mar 03, 1997

¹⁴ <https://www.chicagotribune.com/news/ct-xpm-1997-03-03-9703030073-story.html>

¹⁵ Galili, 2020, <https://www.brookings.edu/research/the-other-tribe-israels-russian-speaking-community-and-how-it-is-changing-the-country/>

I propositionen har det gjorts ett tillägg till 56 a § i utlänningslagen, där det föreskrivs om beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Bestämmelsens 4 mom. föreslås bli preciserat i fråga om studerande, eftersom den nationella lagstiftningen i och med de lagändringar som trädde i kraft den 15 april 2022 inte längre motsvarade tillämpningsområdet för rådets direktiv (2033/109/EG). Samtidigt stryks bestämmelserna om humanitärt skydd i momentet, eftersom bestämmelserna om detta redan 2016 upphävdes ur lagen.

I remissvaren föreslogs det att giltighetstiden för uppehållstillstånd för forskares familjemedlemmar bör förlängas samtidigt som giltighetstiden för forskarnas tillstånd förlängs. I propositionen föreslås dock inga ändringar i uppehållstillstånden för forskares familjemedlemmar. Jämlikhet, i synnerhet i förhållande till dem som ansöker om uppehållstillstånd på någon annan grund och deras familjemedlemmar, till exempel familjemedlemmar till arbetstagare och finska medborgare, samt andra regleringsrelaterade omständigheter, exempelvis omständigheter, statistik och konsekvensbedömningar i anknytning till utkomsten och bedömningen av den, innebär en omfattande och grundlig beredning med tanke på bestämmelserna, som det inte är möjligt att göra i denna proposition. Enligt 53 och 55 § i den gällande utlänningslagen kan familjemedlemmar till forskare beviljas första uppehållstillstånd för ett år och fortsatt tillstånd för fyra år.

Till propositionen har med anledning av den uppmärksamhet som framförts i remissvaren fogats ett förslag om ändring av utlänningslagens 17 c § om visering för längre vistelse. Detta beror på att det i denna proposition föreslås att forskare som avlägger påbyggnadsexamen inkluderas för att göra det möjligt för en sådan forskare att få ett s.k. D-visum, på samma sätt som andra forskare kan få för påskyndad inresa.

På basis av yttrandena har man också försökt förtydliga den terminologi som används i propositionen.

7 Specialmotivering

7.1 Lag om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

4 §. Definitioner. Det föreslås att definitionen på läroanstalt i 6 a punkten ändras. Till 4 § har genom en ändring som trädde i kraft den 15 april 2022 fogats en ny 6 a punkt i vilken det föreskrivs om definitionen av läroanstalt. Enligt den avses med läroanstalt en läroanstalt i Finland som har rätt att ordna examensinriktad eller annan utbildning enligt gymnasielagen (714/2018) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017). För att ordna dessa utbildningar krävs det ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna utbildning. Enligt 7 a § 2 mom. beviljas en tredjelandsmedborgare nationellt uppehållstillstånd för studier, om han eller hon har antagits som studerande i Finland till en annan läroanstalt än en högskola, om studierna leder till examen eller yrke. För andra studier än sådana som leder till examen kan uppehållstillstånd beviljas, om det finns grundad anledning att bevilja uppehållstillstånd. Det föreslås att definitionen av läroanstalt i lagen ändras så att den också omfattar läroanstalter som övervakas eller finansieras av en myndighet som hör till ett annat ministeriums än undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde. Dessutom föreslås att bestämmelser som gäller Åland fogas till paragrafen. Bestämmelser om gymnasieutbildning på Åland finns i landskapslagen om gymnasieutbildning.

6 §. Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare Det föreslås att 3 mom. ändras. En forskare som avses i bestämmelsen beviljas uppehållstillstånd som kontinuerligt för fem år eller högst för den tid avtalet är giltigt, om avtalet är i kraft mindre

än fem år. Fortsatt uppehållstillstånd ska enligt gällande bestämmelser även i fortsättningen beviljas för högst fyra år i sänder.

6 a §. *Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare.* Paragrafens 3 mom. ändras så att uppehållstillståndets giltighetstid förlängs. En forskare som avses i bestämmelsen kan beviljas uppehållstillstånd för högst fem år. Bestämmelsen ändras inte till övriga delar.

6 b §. *Beviljande av uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen.* Bestämmelsen är ny och i den föreskrivs om beviljande av uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen vid en högskola och om förutsättningarna för beviljande av uppehållstillstånd.

Enligt 1 mom. beviljas en forskare som avlägger påbyggnadsexamen vid en högskola uppehållstillstånd för avläggande av påbyggnadsexamen. Påbyggnadsexamina som avläggs vid en högskola är för närvarande de påbyggnadsexamina som avses i 7 § i universitetslagen (558/2009) och i 6 § i lagen om Försvarshögskolan (1121/2008). Dessutom föreskrivs det att forskaren ska ingå ett i 5 § avsett avtal med forskningsorganet, som i detta fall innebär en högskola.

I 2 mom. föreskrivs om försörjningsvillkor. I sin ansökan ska forskaren lägga fram en utredning om att försörjningen är tryggad för det första året, även om det tar längre tid att avlägga påbyggnadsexamen. Om uppehållstillståndet söks för en kortare tid än ett år, ska forskaren lägga fram en utredning om att försörjningen är tryggad för hela den tiden. Om avläggandet av påbyggnadsexamen sker enbart i ett arbetsförhållande, bör försörjningen vara tryggad genom den löneinkomst som fås av den. I annat fall ska försörjningen vara tryggad i enlighet med 39 § i utlänningslagen. I momentet föreskrivs dessutom att försörjningen ska vara tryggad för hela den tid för vilken uppehållstillstånd beviljas på grund av avläggande av påbyggnadsexamen. Även om forskaren lägger fram en utredning över att försörjningen är tryggad endast för det första året har han eller hon en skyldighet att se till att försörjningen är tryggad under hela den tid för vilken uppehållstillståndet söks och beviljas. Om en forskare som avlägger påbyggnadsexamen ansöker om fortsatt uppehållstillstånd, ska det som anges ovan tillämpas också på en ansökan som gjorts för detta. Migrationsverket övervakar att kravet på försörjning uppfylls. Migrationsverket kontrollerar innan uppehållstillstånd beviljas att forskaren lagt fram en utredning över försörjningen för det första året eller, om uppehållstillstånd sökts för kortare tid, över försörjningen för den tiden. Migrationsverket övervakar att kravet på försörjning uppfylls också när det gäller ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Bestämmelserna motsvarar vad som föreskrivs i 39 § i utlänningslagen om tryggad försörjning vid beviljande av uppehållstillstånd. Migrationsverket kan också redan i samband med prövningen för uppehållstillstånd notera att uppföljning behövs, om den sökande har svårt att lägga fram en utredning över sin försörjning från början men uppehållstillstånd trots det ska beviljas.

I 3 mom. föreskrivs om tillståndsslag och giltighetstid. I fråga om tillståndsslag föreskrivs att uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt (A). Uppehållstillstånd beviljas för fem år, eftersom det i princip är en tillräckligt lång tid för att avlägga en påbyggnadsexamen. Om det uttryckligen ansöks om uppehållstillstånd för en kortare tid, beviljas tillståndet för den ansökta kortare tiden. Forskaren ska ha ingått ett sådant avtal med högskolan som avses i 5 § om utförande av forskning. Det första uppehållstillståndet ska beviljas på basis av ett avtal för fem år trots att avtalet i detta skede innehåller uppgifter om ett forskningsprojekt som är kortvarigare än fem år och om finansieringen av projektet.

Om forskaren inte blir färdig med påbyggnadsexamen under giltighetstiden för det första uppehållstillståndet, kan forskaren ansöka om fortsatt uppehållstillstånd för att slutföra examen. Vid

ansökan om fortsatt tillstånd ska grunden för ansökan vara det avtal som avses i 5 § i uppdaterad form. Högskolan ska i avtalet ge en realistisk bedömning av den tid som återstår för att examen ska kunna avläggas inom den tiden. Bedömningen ska basera sig på ett utlåtande av den professor som övervakar forskningen. Uppehållstillstånd kan beviljas för den tid som högskolan bedömer och för högst fyra år i sänder.

11 §. Grunder för avslag på ansökan Det förslås att 1 mom. 1 punkten ändras så att det till den fogas en hänvisning till den nya 6 b §. Ansökan ska avslås om sökanden inte uppfyller villkoren för beviljande av uppehållstillstånd enligt 6 b §.

12 §. Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd. Det förslås att det inledande stycket i 1 mom. ändras så att det till det fogas en hänvisning till den nya 6 b §. Ansökan ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås om sökanden inte uppfyller villkoren för beviljande av uppehållstillstånd enligt 6 b §.

14 §. Rätten att arbeta och idka näring Det förslås att 1 mom. 1 punkten ändras så att det till den fogas en hänvisning till den nya 6 b §. Det förslås att forskare som avlägger påbyggnadsexamen ska ha obegränsad rätt att arbeta.

7.2 Utlänningslagen

17 c §. Utfärdande av visering för längre vistelse. Det föreslås att paragrafen och dess rubrik ändras, eftersom det i denna proposition föreslås bestämmelser om ett nytt uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen och som ska beaktas vid utfärdande av visering för längre vistelse. Ändringen görs som en ändring av hela paragrafen.

56 §. Beviljande av permanent uppehållstillstånd. Paragrafens 5 mom. ändras så att det i momentet mera exakt föreskrivs att bestämmelsen gäller uppehållstillstånd som beviljas för studier enligt 7 och 7 a § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018). Denna ändring föreskrivs för att bestämmelsen inte ska tillämpas på en ny tredjelandsmedborgare som avlägger påbyggnadsexamen och som beviljas med stöd av 6 b §.

56 a §. Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. Bestämmelsens 4 mom. ändras. I momentet föreskrivs det att en studerande inte beviljas sådant uppehållstillstånd som avses i bestämmelsen. Detta beror på att direktivet enligt artikel 3.2 a i rådets direktiv (2003/109/EG) om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning inte tillämpas på tredjelandsmedborgare som är bosatta i en medlemsstat för att ägna sig åt studier. Ändringen behövs för att typen av uppehållstillstånd för studerande som avlägger högskoleexamen till följd av den lagändring som trädde i kraft den 15 april 2022 (FörfS 277/2022, RP 232/2021 rd) ändrades från tillfälligt (B) till kontinuerligt (A). Till följd av ändringen ska en studerande vars typ av uppehållstillstånd är kontinuerligt med beaktande av ordalydelsen i 56 a § i utlänningslagen beviljas det uppehållstillstånd som där föreskrivs, vilket skulle strida mot direktivets tillämpningsområde. Med tillägget avses att en tredjelandsmedborgare inte kan få EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta som studerande, även om han eller hon har vistats i landet i fem år med stöd av uppehållstillstånd för studerande.

I det nya 4 mom. föreskrivs dessutom att en del av vistelsen med uppehållstillstånd för studerande dock ska beaktas vid prövningen av om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta ska beviljas. I artikel 4.2 andra stycket i det nämnda direktivet sägs att i de fall som omfattas av artikel 3.2 a, där den berörda tredjelandsmedborgaren har erhållit ett uppehållstillstånd som gör det möjligt för honom eller henne att beviljas ställning som varaktigt bosatt, får perioderna med

uppehållstillstånd för studerande räknas till endast hälften vid beräkningen av den femårsperiod som avses i punkt 1. Således räknas hälften av den tid som använts för studierna till godo när en tredjelandsmedborgare efter studierna har beviljats kontinuerligt uppehållstillstånd på andra grunder än studier och han eller hon ansöker om EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta och uppfyller villkoren för beviljande av uppehållstillstånd.

En ändring av momentet är också att det i momentet inte längre föreskrivs att EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta inte beviljas personer som får humanitärt skydd. Humanitärt skydd, som det föreskrevs om tidigare i 88 a §, har upphävts genom lag 332/2016 (RP 2/2016 rd) som trädde i kraft den 16 maj 2016, men 56 a § 4 mom. har inte beaktats.

8 Ikraftträdande

Det föreslås att lagarna träder i kraft den 1 juli 2023, vilket är den tidigaste möjliga tidpunkten för ikraftträdandet med beaktande av tidtabellen och resursfördelningen för utvecklandet av UMA-systemet.

9 Verkställighet och uppföljning

I propositionen föreslås att en forskare som avlägger påbyggnadsexamen när han eller hon ansöker om uppehållstillstånd ska lägga fram en utredning över tryggad försörjning endast för det första året, även när uppehållstillståndet beviljas för längre tid. Efter det första året ska forskarens försörjning kontrolleras. Kontrollen genomförs exempelvis genom stickprov och uppgifter från registren. Det föreslås att uppfyllandet av försörjningsvillkoret och eventuella relaterade fenomen följs upp efter lagens ikraftträdande i samband med kontrollen i fråga om de studerande, såsom det konstateras i regeringens proposition RP 232/2021 rd. Arbets- och näringsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet beslutar huruvida uppföljningen sköts som tjänsteuppdrag eller t.ex. i form av en undersökning som beställs av en utomstående, och vilka åtgärder som eventuellt behöver vidtas efter utredningen.

10 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlar en regeringsproposition (RP 99/2022 rd) där det föreslås att 17 c § i utlänningslagen ändras så att en forskare som fått uppehållstillstånd i fortsättningen ska kunna beviljas visum för längre vistelse (s.k. D-visum) för att påskynda inresan. Uppehållstillstånd som beviljas forskare som avlägger påbyggnadsexamen (6 b § i utkastet) har inte kunnat beaktas när regeringspropositionen om visering för längre vistelse utarbetades, och därför beaktas det i denna proposition så att utfärdande av visering för längre vistelse ska vara möjligt för forskare som avlägger påbyggnadsexamen och som har beviljats uppehållstillstånd enligt den föreslagna 6 b §. Dessutom föreslås i ovannämnda regeringsproposition (RP 99/2022 rd) en teknisk ändring i utlänningslagens 56 §, som gäller beviljande av permanent uppehållstillstånd, och regleringen måste till denna del samordnas under riksdagsbehandlingen.

Även i den regeringsproposition (RP 114/2022 rd) som överlämnades till riksdagen den 25 augusti 2022 föreslås det att 17 c § i utlänningslagen ändras.

11 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Bestämmelser om utlänningars rätt att komma till och vistas i Finland utfärdas enligt 9 § 4 mom. i grundlagen genom lag. Enligt förarbetena till bestämmelsen är utgångspunkten den gällande huvudregeln inom internationell rätt enligt vilken en utlänning i allmänhet inte har rätt att flytta

till ett annat land (RP 309/1993 rd, GrUU 23/1998 rd). Därför föranleder grundlagen inga direkta särskilda krav på innehållet i den aktuella lagstiftningen. Ur kravet på bestämmelser i lag kan man härleda dels ett förbud mot diskriminering och godtycklighet i behandlingen av utlänningar, dels ett krav på att kriterierna för och beslutsförfarandet vid ankomsten till Finland och vistelse här måste regleras med hänsyn till att utlänningarnas rättssäkerhet garanteras (GrUU 16/2000 rd). Enligt 5 § i utlänningslagen får utlänningarnas rättigheter inte begränsas mer än vad som är nödvändigt och enligt 6 § ska särskild uppmärksamhet fästas vid barnets bästa i beslutsfattandet.

Enligt 6 § 1 mom. i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 6 § 2 mom. i grundlagen får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Likabehandlingsbestämmelserna och diskrimineringsförbudet i grundlagen förbjuder inte alla slag av åtskillnad mellan människor. Det väsentliga är om det går att motivera åtskillnaden på ett godtagbart sätt med hänsyn till systemet för de grundläggande fri- och rättigheterna (GrUU 46/2006 rd, GrUU 18/2010 rd, GrUU 44/2010 rd och GrUU 64/2010 rd). När en godtagbar grund existerar är det ur grundlagssynvinkel tillåtet att åtskilja människor, i förhållande till både direkt och indirekt icke-diskriminering (GrUU 10/2003 rd). Riksdagens grundlagsutskott har i sin praxis som en central godtagbar grund betraktat det att målet med åtskillnaden hänför sig till tillgodoseendet av någon annan grundläggande fri- och rättighet. Även andra betydande offentliga eller samhälleliga intressen har betraktats som godtagbara grunder. Vid bedömningen av åtskillnad ska man lägga vikt vid att den metod som föreslagits för uppnåendet av ett specifikt mål är godtagbar, och också vid proportionaliteten i lagstiftningen. I detta sammanhang har riksdagens grundlagsutskott betonat att de godtagbara argumenten måste stå i ett sakligt och nära samband med lagens syfte (GrUU 44/2010 rd).

I propositionen föreslås att en forskare som avlägger påbyggnadsexamen när han eller hon söker om uppehållstillstånd ska lägga fram en utredning över tryggad försörjning endast för det första året, även när uppehållstillståndet beviljas för längre tid. Förslaget avviker från huvudregeln i 39 § i utlänningslagen (301/2004). Enligt huvudregeln förutsätts det för att uppehållstillstånd ska kunna beviljas att utlänningens försörjning är tryggad, och i enskilda fall kan avvikelse under vissa förutsättningar göras från försörjningsvillkoret. Förslaget överensstämmer dock med det uppehållstillstånd som beviljas studerande.

Utlänningslagens 39 § är i sak huvudsakligen likadan som den varit sedan den gällande utlänningslagen trädde i kraft den 1 maj 2004. Grundlagsutskottet har gett utlåtanden om regeringens propositioner om utlänningslagen (GrUU 4/2004 rd, RP 28/2003 rd och kompletterande RP 151/2003 rd). Utskottet har nöjt sig med att kort konstatera regleringen till denna del och endast komplettera den med avvikelser på grund av barnets bästa. Försörjningsvillkoret har därefter justerats till vissa delar men inte på det sätt som är aktuellt i denna proposition. I fråga om uppehållstillstånd på grund av arbete har lagstiftningen preciserats bl.a. till den del på vilket sätt försörjningen ska vara tryggad när uppehållstillstånd beviljas för förvärvsarbete (RP 139/2013 rd, till denna hör inget utlåtande av grundlagsutskottet). Grundlagsutskottet har däremot uttalat sig om försörjningsvillkoret i en situation där kravet på att villkoret uppfylls utvidgades (GrUU 27/2016 rd, RP 43/2016 rd) till att med vissa undantag omfatta familjemedlemmar till personer som får internationellt eller tillfälligt skydd.

I den här propositionen är det fråga om att lägga fram bevis på att försörjningsvillkoret uppfylls för en del av den tid för vilken uppehållstillstånd söks för en forskare som avlägger påbyggnadsexamen. Det föreslås att uppehållstillstånd ska beviljas för den tid som med ganska stor säkerhet är tillräckligt lång för att avlägga en påbyggnadsexamen och för att uppfylla formaliteterna i samband med den. Att avlägga en doktorsexamen tar vanligen minst fyra år, ofta längre.

Uppehållstillstånd ska beviljas för fem år, varvid finslipningen och granskningen av doktorsavhandlingen hinner genomföras medan uppehållstillståndet är i kraft. Efterhandskontrollen av försörjningen genomförs under uppehållstillståndets giltighetstid, i huvudsak efter det första året. En sådan efterhandskontroll gäller dock inte endast försörjningen utan genomförs redan nu som tillsyn över att förutsättningarna för uppehållstillstånd uppfylls. Om doktorsavhandlingen inte blir klar på fem år, ska forskaren ansöka om fortsatt tillstånd som skulle beviljas för högst fyra år i sänder. Också när det gäller ansökan om fortsatt tillstånd kan Migrationsverket utöva tillsyn.

Fokus ligger alltså på förhandskontrollerna, som grundar sig på bedömning av de utredningar som läggs fram i ansökan och beviljande av uppehållstillstånd för den tid under vilken förutsättningarna uppfylls. En forskare som avlägger påbyggnadsexamen ska i sin ansökan lägga fram en utredning över försörjningen för det första året, dvs. bara en del av uppehållstillståndets hela giltighetstid, och uppehållstillståndet ska ändå beviljas för längre tid än ett år.

De föreslagna bestämmelserna om försörjningsvillkoret är likadana som i fråga om uppehållstillstånd för studerande och påminner om prövningen för fortsatt uppehållstillstånd av andra slag på så sätt att de fortsatta uppehållstillståndens giltighetstid ofta är längre än de första uppehållstillståndens. I fråga om ansökningar om fortsatt uppehållstillstånd bedöms hur tillförlitlig den sökandes utredning över försörjningen kan anses vara då fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år.

Som helhet är det dock motiverat att efter lagens ikraftträdande följa upp och bedöma hur den föreslagna regleringen fungerar.

Tillsyn i efterhand utövas i samband med alla uppehållstillstånd av Migrationsverket med stöd av 212 § i utlänningslagen. I 3 § i forskar- och studerandelagen föreskrivs det att bestämmelserna i utlänningslagen tillämpas på inresa, utresa, vistelse och arbete, om inte något annat föreskrivs i den lagen. Sålunda utövar Migrationsverket tillsyn i efterhand över uppehållstillstånd enligt forskar- och studerandelagen med stöd av 212 § i utlänningslagen.

Eftersom det i propositionen inte föreslås att en utredning över försörjningen behöver läggas fram för hela den tid som uppehållstillståndet är i kraft vid ansökan av uppehållstillståndet förpliktas forskaren som avlägger påbyggnadsexamen i lagen att se till att försörjningsvillkoret uppfylls även efter det första året under uppehållstillståndets hela giltighetstid. Forskaren är medveten om denna skyldighet, framför allt då han eller hon informeras om den i ansökningsskedet bl.a. i ansökan och på nätet. Försummelse av skyldigheten kan leda till att uppehållstillståndet återkallas och den yttersta åtgärden är att den studerande utvisas. På återkallelse av uppehållstillstånd tillämpas 12 § i forskar- och studerandelagen. I 4 mom. i den lagen föreskrivs att man i de fall som avses i 2 och 3 mom. ska ta hänsyn till de särskilda förhållandena i fallet som helhet och iakta proportionalitetsprincipen. Detta innebär en övergripande prövning från fall till fall innan beslutet fattas. Det är fråga om en helhetsbedömning till fördel för sökanden innan beslut om återkallande av uppehållstillstånd fattas. Dessutom föreskriver gällande 9 kap. i utlänningslagen om avlägsnande ur landet och i dess 146 § även uttryckligen om den helhetsbedömning som ska göras i det skedet. Det handlar delvis om kravet i grundlagens 80 § på att bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter ska utfärdas genom lag.

Den efterhandskontroll av försörjningskravet för forskare som avlägger påbyggnadsexamen som föreslås i propositionen blir första gången aktuell i samband med uppföljningen av de studerande, såsom det konstateras i regeringens proposition RP 232/2021 rd och som riksdagen har anfört i sitt svar RSv 35/2022 rd. Tillsynsutöövandet är till en början närmast manuellt arbete,

men blir med tiden mer automatiserat och relaterat till registerkontroller, även i fråga om andra typer av uppehållstillstånd och särskilt när giltighetstiden för uppehållstillstånd förlängts.

Under tillsynen behandlas uppgifter som omfattas av skyddet för privatlivet enligt 10 § i grundlagen. Bestämmelser om Migrationsverkets rätt att få upplysningar finns i lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen (615/2020). Enligt 2 § 2 mom. i den lagen tillämpas, om inte något annat föreskrivs i den lagen, på rätten att få uppgifter ur myndigheternas personregister och på annat utlämnande av personuppgifter ur dessa personregister vad som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Migrationsverket tillämpar redan nu i sina uppehållstillståndsärenden delvis automation i den mån det är möjligt enligt lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. Enligt den lagens 1 § 1 mom. tillämpas, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, den lagen på helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter och på annan behandling av personuppgifter, om personuppgifterna utgör eller är avsedda att utgöra ett personregister eller en del av ett sådant, och personuppgifterna behandlas för behandling av, beslut om och övervakning av utlänningsansökan och utresa samt vistelse.

Utvecklingen av tillsynssystemet under 2023 och 2024 och den delautomation som ska utnyttjas i den genomförs med tillämpning av lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen. Större utnyttjande av automation inom tillsynen i uppehållstillståndsärenden i allmänhet och med tanke på denna proposition i synnerhet förutsätter sannolikt en separat speciallagstiftning utöver den allmänna lagstiftningen om förvaltningen av automatiskt beslutsfattande som nu är under beredning vid justitieministeriet. Denna proposition föranleder dock inget sådant behov. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 62/2018 rd, som gällde RP 224/2018 rd som sedermera förföll på grund av riksdagsavslutningen och riksdagsvalet, behandlat bl.a. rätten att få upplysningar och automatiserat beslutsfattande. Sedermera har grundlagsutskottet uttalat sig (GrUU 7/2019 rd) om den nya RP 18/2019 rd, som gällde lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen, att lagförslaget och med tanke på denna proposition i synnerhet dess 8 § som föreskriver om behandling av känsliga uppgifter på ett sakligt sätt är knutet till kravet på nödvändighet. Uppgifter som registreras i myndighetens personregister är sådana handlingar och upptagningar som innehas av myndigheterna och som avses i 12 § 2 mom. i grundlagen (GrUU 3/2009 rd).

Den föreslagna regleringen innebär inte att den skulle strida mot likabehandling med tanke på sökande som ansöker om uppehållstillstånd på andra grunder, eftersom kravet på tryggad försörjning gäller hela giltighetstiden och tillsyn utövas över att försörjningsvillkoret uppfylls. Migrationsverket utövar tillsyn över att villkoret uppfylls för uppehållstillståndets hela giltighetstid. Därmed är tillsynen efterhandskontroll som utövas med stöd av 212 § i utlänningslagen. Efterhandskontrollen ska vara trovärdig och effektiv och den ska ha tilldelats resurser så att den kan etableras som ett lika starkt element som prövningen på förhand i samband med ansökningar om uppehållstillstånd.

I fråga om försörjningskravet för en forskares familjemedlemmar föreslås inga avvikelser eller ändringar.

De föreslagna ändringarna och förslagen till bestämmelser representerar på många sätt en tolkning som beaktar de grundläggande fri- och rättigheterna med hänsyn till såväl likabehandlingsprincipen i 6 § som skyddet för privatlivet i 10 § i grundlagen och till relaterat skydd för familjelivet. Bestämmelser om skydd för familjelivet finns också i artikel 8 i Europakonventionen och artikel 7 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Grundlagens 21 § 1 mom. innehåller en grundläggande bestämmelse om vars och ens rätt att få sin sak behandlad och avgjord av en domstol eller någon annan myndighet. Grundlagens 21 § 2 mom. gäller tryggandet av förvaltningsprocessens rättsgarantier och i det ingår ett krav på att processen och garantierna ska tryggas genom en lag som godkänts av riksdagen. I bestämmelsen uppräknas de viktigaste delområdena av rättvis rättegång och god förvaltning, dvs. offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring. Regleringen om sökande av ändring i forskar- och studerandelagen tryggar att förfarandena vid ändringssökande är så lika som möjligt i förhållande till uppehållstillstånd som beviljas med stöd av utlänningslagen.

Utlänningslagens allmänna bestämmelser om inresa, utresa, vistelse och arbete ska till allmänna delar fortsättningsvis iakttas och utlänningslagens bestämmelser om tillsyn tillämpas, såsom ovan konstateras.

På de grunder som anges ovan kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) 4 § 6 a punkten, 6 § 3 mom., 6 a § 3 mom., 10 § 1 och 4 mom., 11 § 1 mom. 1 punkten, det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 14 § 1 mom. 1 punkten,

av dem 4 § 6 a punkten, 6 a § 3 mom., 10 § 1 och 4 mom., 11 § 1 mom. 1 punkten, det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 14 § 1 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag 277/2022, och *fogas* till lagen en ny 6 b § som följer:

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

6 a) *läroanstalt* en läroanstalt i Finland som har rätt att ordna examensinriktad eller annan utbildning enligt gymnasielagen (714/2018) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller som övervakas eller finansieras av en myndighet som hör till ett annat ministeriums än undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, samt gymnasier på Åland, som det föreskrivs om i landskapslagen om gymnasieutbildning (Ålands författningssamling 2011:13),

6 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för fem år eller högst för den tid avtalet är giltigt, om giltighetstiden är under fem år. Ett fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år.

6 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fem år, om avtalet är giltigt i minst två år, och i annat fall som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fyra år, om det föregående i denna paragraf avsedda uppehållstillståndet beviljades som kontinuerligt tillstånd, och i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. En tredjelandsmedborgare som har

beviljats tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av denna paragraf beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd efter två års oavbruten vistelse i landet, om de omständigheter med stöd av vilka det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljades fortfarande föreligger.

6 b §

Beviljande av uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen

En forskare som avlägger påbyggnadsexamen vid en högskola beviljas uppehållstillstånd för avläggande av påbyggnadsexamen. Forskaren ska ingå ett i 5 § avsett avtal med forskningsorganet.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att forskaren lägger fram utredning om att försörjningen är tryggad för det första året i enlighet med 39 § i utlänningslagen eller, om det är fråga om ett anställningsförhållande, med inkomsten av förvärvsarbetet. Forskarens försörjning ska vara tryggad för uppehållstillståndets hela giltighetstid.

Upphållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för fem år, om inte tillståndet söks för en kortare tid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år.

10 §

Beviljande av uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet

En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6, 7 eller 7 a § beviljas efter att ha slutfört sitt forskningsarbete eller avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 a eller 6 b § beviljas efter att ha avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. Upphållstillstånd ska sökas inom fem år från det att det uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 6, 6 a, 6 b, 7 eller 7 a § har gått ut.

Om examensbevis från högskola, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller en bekräftelse från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga förrän det uppehållstillstånd som har beviljats enligt 6, 6 a, 6 b, 7 eller 7 a § löper ut, och alla övriga villkor för beviljande av uppehållstillstånd är uppfyllda, får tredjelandsmedborgaren vistas i landet en skälig tid i syfte att lägga fram en sådan handling eller bekräftelse.

11 §

Grunder för avslag på ansökan

En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna lag ska avslås om

1) villkoren enligt 6, 6 a, 6 b, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § inte uppfylls,

12 §

Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut att inte förlänga tillstånd

Ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 6, 6 a, 6 b, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås, om

14 §

Rätten att arbeta och idka näring

Tredjelandssmedborgare som beviljats uppehållstillstånd

1) med stöd av 6, 6 a, 6 b eller 10 § har obegränsad rätt att arbeta,

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 17 c §, 56 § 5 mom. och 56 a § 4 mom., sådana de lyder,
17 c § i lag 121/2022, 56 § 5 mom. i lag 278/2022 och 56 a § 4 mom. i lag 668/2013, som följer:

17 c §

Utfärdande av visering för längre vistelse

En visering för längre vistelse utfärdas för påskyndad inresa på ansökan för en tredjelandsmedborgare som beviljats

- 1) ett uppehållstillstånd för sakkunniguppdrag som kräver specialkompetens med stöd av 77 § 1 mom. 1 punkten,
- 2) ett sådant EU-blåkort som avses i 81 § 1 mom.,
- 3) ett sådant uppehållstillstånd för tillväxtföretagare som avses i 47 h §,
- 4) ett uppehållstillstånd med stöd av 7 § i lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017) som en sådan specialist som avses i 5 § 6 punkten i den lagen,
- 5) ett sådant uppehållstillstånd för forskare som avses i 6, 6 a eller 6 b § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) eller ett sådant uppehållstillstånd för studier som avses i 7 eller 7 a § i den lagen, eller
- 6) ett uppehållstillstånd på grund av familjeband för familjemedlemmar till en person som avses i 1–5 punkten.

56 §

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

Om en del av eller hela den vistelse som avses i 1 mom. har skett med stöd av uppehållstillstånd som beviljats för studier enligt 7 eller 7 a § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, arbetspraktik och volontärarbete, är en förutsättning för att denna vistelse ska kunna utnyttjas vid beräkningen av vistelsetiden att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts dessutom att den studerande uppfyller de villkor på grundval av vilka kontinuerligt uppehållstillstånd skulle kunna beviljas honom eller henne på någon annan grund än 7, 7 a eller 10 § i den lagen.

56 a §

Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas inte en studerande som har beviljats uppehållstillstånd för studier enligt 7 eller 7 a § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete. Vid beräkningen av den tid som anges i 1 mom. beaktas dock hälften av den vistelsetid som baserar sig på ett sådant uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 17 november 2022

Statsminister

Sanna Marin

Arbetsminister Tuula Haatainen

1.

Lag

om ändring av lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) 4 § 6 a punkten, 6 § 3 mom., 6 a § 3 mom., 10 § 1 och 4 mom., 11 § 1 mom. 1 punkten, det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 14 § 1 mom. 1 punkten,

av dem 4 § 6 a punkten, 6 a § 3 mom., 10 § 1 och 4 mom., 11 § 1 mom. 1 punkten, det inledande stycket i 12 § 1 mom. och 14 § 1 mom. 1 punkten sådana de lyder i lag 277/2022, och *fogas* till lagen en ny 6 b § som följer:

Gällande lydelse

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

6 a) *läroanstalt* en läroanstalt i Finland som har rätt att ordna examensinriktad eller annan utbildning enligt gymnasielagen (714/2018) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017),

6 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för *två* år eller högst för den tid avtalet är giltigt, om giltighetstiden är under

Föreslagen lydelse

4 §

Definitioner

I denna lag avses med

6 a) *läroanstalt* en läroanstalt i Finland som har rätt att ordna examensinriktad eller annan utbildning enligt gymnasielagen (714/2018) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017) *eller som övervakas eller finansieras av en myndighet som hör till ett annat ministeriums än undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde, samt gymnasier på Åland, som det föreskrivs om i landskapslagen om gymnasieutbildning (Ålands författningssamling 2011:13),*

6 §

Beviljande av i forskar- och studerandedirektivet avsett uppehållstillstånd för forskare

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för *fem* år eller högst för den tid avtalet är giltigt, om giltighetstiden är under

Gällande lydelse

två år. Ett fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år.

6 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst *två* år, om avtalet är giltigt i minst två år, och i annat fall som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fyra år, om det föregående i denna paragraf avsedda uppehållstillståndet beviljades som kontinuerligt tillstånd, och i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. En tredjelandsmedborgare som har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av denna paragraf beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd efter två års oavbruten vistelse i landet, om de omständigheter med stöd av vilka det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljades fortfarande föreligger.

Föreslagen lydelse

fem år. Ett fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år.

6 a §

Beviljande av nationellt uppehållstillstånd för forskare

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst *fem* år, om avtalet är giltigt i minst två år, och i annat fall som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas som kontinuerligt tillstånd för högst fyra år, om det föregående i denna paragraf avsedda uppehållstillståndet beviljades som kontinuerligt tillstånd, och i annat fall beviljas det som tillfälligt tillstånd för avtalets giltighetstid. En tredjelandsmedborgare som har beviljats tillfälligt uppehållstillstånd med stöd av denna paragraf beviljas kontinuerligt uppehållstillstånd efter två års oavbruten vistelse i landet, om de omständigheter med stöd av vilka det föregående tidsbegränsade uppehållstillståndet beviljades fortfarande föreligger.

6 b §

Beviljande av uppehållstillstånd för forskare som avlägger påbyggnadsexamen

En forskare som avlägger påbyggnadsexamen vid en högskola beviljas uppehållstillstånd för avläggande av påbyggnadsexamen. Forskaren ska ingå ett i 5 § avsett avtal med forskningsorganet.

En förutsättning för uppehållstillstånd är att forskaren lägger fram utredning om att försörjningen är tryggad för det första året i enlighet med 39 § i utlänningslagen eller, om det är fråga om ett anställningsförhållande, med inkomsten av förvärvsarbetet. Forskarens försörjning ska vara tryggad för uppehållstillståndets hela giltighetstid.

Uppehållstillståndet beviljas som kontinuerligt tillstånd för fem år, om inte tillståndet söks för en kortare tid. Fortsatt uppehållstillstånd beviljas för högst fyra år.

Gällande lydelse

10 §

*Beviljande av uppehållstillstånd för att söka
arbete eller bedriva företagsverksamhet*

En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6, 7 eller 7 a § beviljas efter att ha slutfört sitt forskningsarbete eller avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 a § beviljas efter att ha avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. Uppehållstillstånd ska sökas inom fem år från det att det uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 6, 6 a, 7 eller 7 a § har gått ut.

Om examensbevis från högskola, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller en bekräftelse från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga förrän det uppehållstillstånd som har beviljats enligt 6, 6 a, 7 eller 7 a § löper ut, och alla övriga villkor för beviljande av uppehållstillstånd är uppfyllda, får tredjelandsmedborgaren vistas i landet en skälig tid i syfte att lägga fram en sådan handling eller bekräftelse.

11 §

Grunder för avslag på ansökan

En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna lag ska avslås om

1) villkoren enligt 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § inte uppfylls,

12 §

*Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut
att inte förlänga tillstånd*

Ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 6, 6 a, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås, om

Föreslagen lydelse

10 §

*Beviljande av uppehållstillstånd för att söka
arbete eller bedriva företagsverksamhet*

En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6, 7 eller 7 a § beviljas efter att ha slutfört sitt forskningsarbete eller avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. En tredjelandsmedborgare som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av 6 a eller 6 b § beviljas efter att ha avlagt examen uppehållstillstånd för att söka arbete eller bedriva företagsverksamhet. Uppehållstillstånd ska sökas inom fem år från det att det uppehållstillstånd som beviljats med stöd av 6, 6 a, 6 b, 7 eller 7 a § har gått ut.

Om examensbevis från högskola, utbildningsbevis eller annat bevis på formella kvalifikationer, eller en bekräftelse från forskningsorganet om att forskningsverksamheten har slutförts, inte finns tillgängliga förrän det uppehållstillstånd som har beviljats enligt 6, 6 a, 6 b, 7 eller 7 a § löper ut, och alla övriga villkor för beviljande av uppehållstillstånd är uppfyllda, får tredjelandsmedborgaren vistas i landet en skälig tid i syfte att lägga fram en sådan handling eller bekräftelse.

11 §

Grunder för avslag på ansökan

En ansökan om uppehållstillstånd enligt denna lag ska avslås om

1) villkoren enligt 6, 6 a, 6 b, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § inte uppfylls,

12 §

*Återkallelse av uppehållstillstånd eller beslut
att inte förlänga tillstånd*

Ett uppehållstillstånd som har beviljats med stöd av 6, 6 a, 6 b, 7, 7 a, 8, 8 a, 9, 9 a eller 10 § ska återkallas eller ansökan om förlängning avslås, om

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Rätten att arbeta och idka näring

Tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd

1) med stöd av 6, 6 a eller 10 § har obegränsad rätt att arbeta,

14 §

Rätten att arbeta och idka näring

Tredjelandsmedborgare som beviljats uppehållstillstånd

1) med stöd av 6, 6 a, 6 b eller 10 § har obegränsad rätt att arbeta,

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

Lag

om ändring av utlänningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i utlänningslagen (301/2004) 17 c §, 56 § 5 mom. och 56 a § 4 mom., sådana de lyder,
17 c § i lag 121/2022, 56 § 5 mom. i lag 278/2022 och 56 a § 4 mom. i lag 668/2013, som följer:

Gällande lydelse

17 c §

Utfärdande av visering för längre vistelse för specialsakkunniga och tillväxtföretagare samt deras familjemedlemmar

En visering för längre vistelse utfärdas för påskyndad inresa på ansökan för en tredjelandsmedborgare som beviljats

1) ett uppehållstillstånd för sakkunniguppdrag som kräver specialkompetens med stöd av 77 § 1 mom. 1 punkten,

2) ett sådant EU-blåkort som avses i 81 § 1 mom.,

3) ett sådant uppehållstillstånd för tillväxtföretagare som avses i 47 h §,

4) ett uppehållstillstånd med stöd av 7 § i lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017) som en sådan specialist som avses i 5 § 1 mom. 6 punkten i den lagen, eller

5) ett uppehållstillstånd på grund av familjeband för familjemedlemmar till en person som avses i 1–4 punkten.

56 §

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

Föreslagen lydelse

17 c §

Utfärdande av visering för längre vistelse

En visering för längre vistelse utfärdas för påskyndad inresa på ansökan för en tredjelandsmedborgare som beviljats

1) ett uppehållstillstånd för sakkunniguppdrag som kräver specialkompetens med stöd av 77 § 1 mom. 1 punkten,

2) ett sådant EU-blåkort som avses i 81 § 1 mom.,

3) ett sådant uppehållstillstånd för tillväxtföretagare som avses i 47 h §,

4) ett uppehållstillstånd med stöd av 7 § i lagen om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal (908/2017) som en sådan specialist som avses i 5 § 6 punkten i den lagen,

5) ett sådant uppehållstillstånd för forskare som avses i 6, 6 a eller 6 b § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018) eller ett sådant uppehållstillstånd för studier som avses i 7 eller 7 a § i den lagen, eller

6) ett uppehållstillstånd på grund av familjeband för familjemedlemmar till en person som avses i 1–5 punkten.

56 §

Beviljande av permanent uppehållstillstånd

Gällande lydelse

Om en del av eller hela den vistelse som avses i 1 mom. har skett med stöd av uppehållstillstånd som beviljats för studier, är en förutsättning för att denna vistelse ska kunna utnyttjas vid beräkningen av vistelsetiden att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts dessutom att den studerande uppfyller de villkor på grundval av vilka kontinuerligt uppehållstillstånd skulle kunna beviljas honom eller henne på annan grund än 7, 7 a eller 10 § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete (719/2018).

56 a §

Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas inte personer som får humanitärt skydd.

Föreslagen lydelse

Om en del av eller hela den vistelse som avses i 1 mom. har skett med stöd av uppehållstillstånd som beviljats för studier enligt 7 eller 7 a § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, arbetspraktik och volontärarbete, är en förutsättning för att denna vistelse ska kunna utnyttjas vid beräkningen av vistelsetiden att den studerande har avlagt den högskoleexamen för vilken uppehållstillståndet har beviljats. För att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas förutsätts dessutom att den studerande uppfyller de villkor på grundval av vilka kontinuerligt uppehållstillstånd skulle kunna beviljas honom eller henne på någon annan grund än 7, 7 a eller 10 § i den lagen.

56 a §

Beviljande av EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta

EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta beviljas inte en studerande som har beviljats uppehållstillstånd för studier enligt 7 eller 7 a § i lagen om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse på grund av forskning, studier, praktik och volontärarbete. Vid beräkningen av den tid som anges i 1 mom. beaktas dock hälften av den vistelsetid som baserar sig på ett sådant uppehållstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 .